

Flacăra

SĂPTĂMINAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

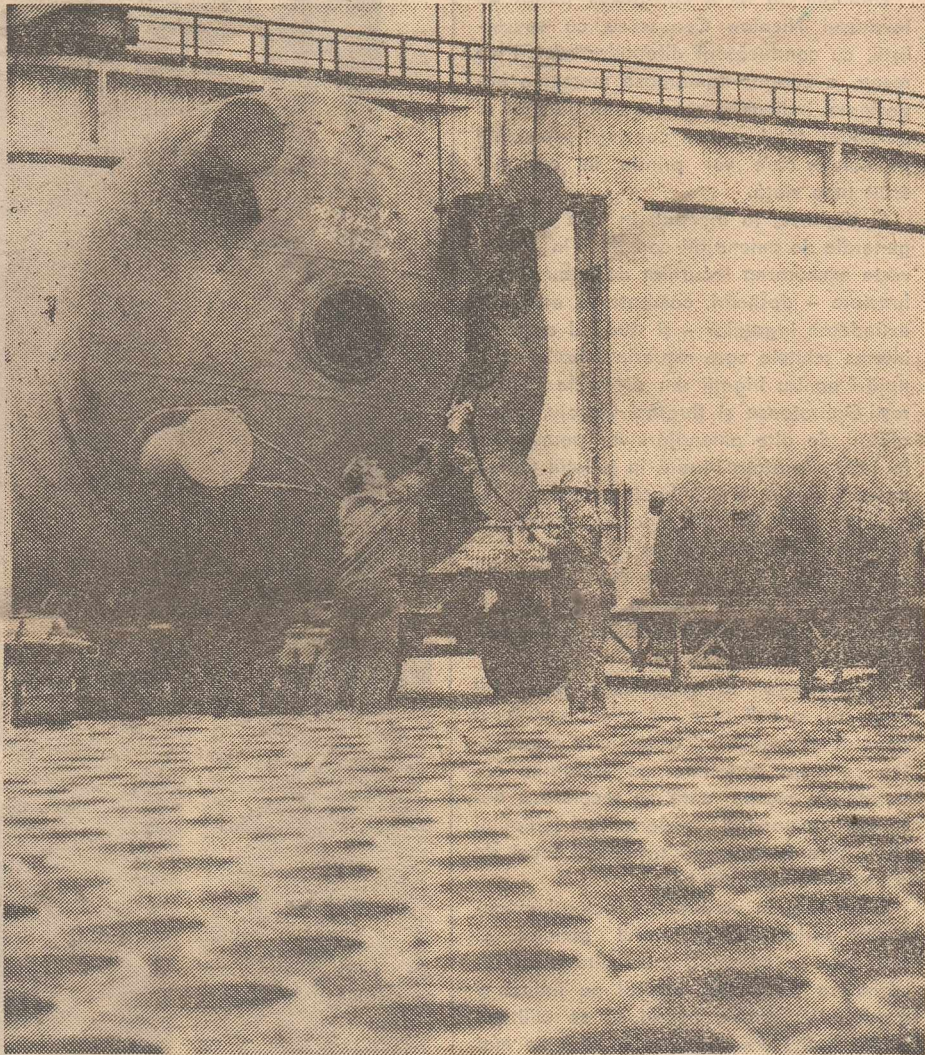
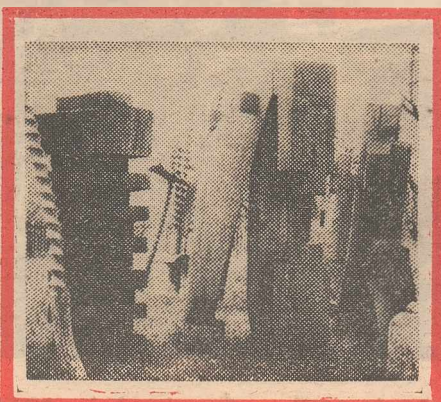
„Ziua recoltei”, un ceas al împlinirilor în istoria muncii poporului nostru

La numai două săptămâni după ce-l văzusem pe tovarășul Nicolae Ceaușescu intervenind operativ pe frontul recoltei, într-un moment de cumpănă, când asupra județelor din estul și sud-estul țării se abătuseră lapovița, înghețul și ninsoarea, punând în pericol piinea și avuția agricolă a poporului, l-am urmărit pe secretarul general al partidului la fața locului, în chiar unul din județele care avuseseră de luptat strașnic cu natura și condițiile meteorologice neprielnice, prilejul fiind de data aceasta cu totul altul. Din același elicopter prezidențial din care coborise pe timp de furtună în mijlocul lucrătorilor pământului pentru a le arăta că este alături de ei și în acele momente grele, dându-le sfaturi prețioase spre a fi traduse în fapte cu maximă operativitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a coborât duminică dimineața în mijlocul oamenilor la un ceas al împlinirilor. „Ziua recoltei” de duminică trecută a fost un asemenea ceas în istoria vieții poporului nostru și termenii sînt departe de a compune o simplă metaforă pentru că, am aflat-o cu toții, în întreaga istorie a României nu s-a făcut niciodată atîta piinea ca în anul acesta! Producția de cereale a înregistrat un record absolut de cantitate, record raportat la cea mai mare unitate de timp: istoria. Istoria țării, care rămîne mai presus de toate o istorie a muncii.

Insoțit de tovarășii Manea Mănescu, Emil Bobu, Cornel Burtică, Lina Ciobanu, Ion Ioniță, Gheorghe Pană, Ilie Verdeț, Nicolae Giosan, Constantin Dăscălescu, Angelo Miculescu, viceprim-ministru al guvernului, ministrul agriculturii și industriei alimentare, secretarul general al partidului a făcut duminică dimineața o primă vizită la întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor din Caracal. Unitate importantă intrată cu întreaga capacitate în funcțiune în 1966, I.S.C.I.P.-Caracal livrează anual 12 000 tone de carne, preocupîndu-se continuu pentru sporirea productivității muncii, a eficienței economice. În fața unor panouri reprezentînd analitic realizările, activitatea curentă și proiectele întreprinderii, tovarășului Nicolae Ceaușescu i se aduce la cunoștință faptul că, prin aplicarea indi-

(Continuare în pag. 2)

MARIUS POPESCU ■

Fotografie de EMANUEL TÂNJALA ■

Fotografie de ELENA GHERA ■

Revelionul 1977 a început la Motru la orele 16, pe 30 octombrie 1976

Pe mezin îl cheamă Maricel și este primul miner al familiei Stan. Constantin a fost adus în mină de Ion, iar Ion, cel mai mare dintre frați, de Maricel, mezinul, când a plecat în armată și cineva trebuia să-i ia locul. Constantin a venit de la Galați, de la Combinatul siderurgic: „Ion, zice, fratele meu, mi-a zis cît ciștigă și nu mi-a ascuns cît de greu este”. La Galați a lăsat alți trei frați: Neculai, zugrav la combinat, Dumitru, șofer, tot la combinat, Marta, muncitoare la Șantierul naval. Al șaptelea frate este muncitor la

Fabrica de piinea din Birlad: a opta soră este frezor la Cimpulung, și numai a noua soră a rămas cu mama la Coroiești, în sat. La 65 de ani bătrîna mamă găsește încă puteri să lucreze la C.A.P. Ei, fiii, îi trimit lunar între 100 și 150 lei. Nu din pricina banilor plînge ea cînd vara, în concediile pe care se străduiesc să le obțină în aceeași perioadă, fiii și fiicele se întorc acasă. „Mama, zice Ion, crede de fiecare dată că e ultima oară cînd ne mai vede. Și mereu ne roagă să ne întorcem în sat. I-am promis. Mai mult, toți frații ne-am făcut case acolo”. Constantin este mărunt. Ion — ceva mai înalt și mai masiv. Nu vorbesc nici moldovenește, nici olteneste. Au limba curată și frumoasă și chipul luminat de conștiința realizării unuia dintre cele mai strălucite succese ale mineritului românesc. Amîndoi sînt șefi de schimb. Un frate iese din mină, celălalt intră.

(Citiți reportajul în pag. 7)

NICOLAE CRISTACHE ■

Pentru bunăstarea, fericirea omului și a întregii națiuni

Prima zi din luna noiembrie a consemnat în calendarul vieții noastre publice un eveniment distinct în ordinea firească a lucrurilor: ședința comună a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a Biroului Permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și a Guvernului Republicii Socialiste România. Ședința a fost prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, și a avut o ordine de zi memorabilă, parcursă în presa cotidiană de marți, 2 noiembrie 1976, de către toți oamenii muncii cu interes și satisfacție. În ultima duminică a lunii octombrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la sărbătorirea „Zilei recoltei”, apreciînd unele realizări ale industriei, agriculturii și ale altor ramuri de activitate în anul unu al cincinalului, a sintetizat în cîteva cuvinte cu valoare de simbol sensul tuturor transformărilor profunde prin care trecem și al tuturor hotărîrilor de partid și de stat: „Aceasta demonstrează, încă o dată, cu putere, că scopul și țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm sînt bunăstarea, fericirea omului, a întregului nostru popor!”

Deși anul unu al revoluției tehnico-științifice nu s-a încheiat, se poate spune de pe acum că a fost un an bun, un an temeinic, un an rodnic, în care ritmurile producției și ritmurile vieții s-au accelerat în pas cu exigențele civilizației moderne.

Dar anul 1976 lasă încă unele probleme de soluționat în sensul afirmării depline a revoluției tehnico-științifice în industrie, în agricultură și în toate celelalte domenii de activitate, pentru sporirea eficienței economice, pentru creșterea rapidă a venitului național, pentru ridicarea bunăstării și nivelului de civilizație a întregului popor.

De la aceste deziderate a pornit primul punct de pe ordinea de zi a Ședinței comune din 1 noiembrie 1976. Și iată cum.

Deci, anul doi al cincinalului istoric în care ne aflăm amplifică între altele exigențele noastre, ale tuturor, legate de creșterea eficienței economice și de afirmarea accentuată a revoluției tehnico-științifice, de realizarea unor investiții cu cheltuieli minime, cu consumuri mai reduse de materiale, de soluționarea constructivă mai ieftină a unor obiective importante, stimuînd creativitatea originală, pentru a orienta o parte însemnată din mijloacele financiare spre creșterea bunăstării oamenilor muncii. Aceasta rămîne preocuparea fundamentală a partidului.

Urmărind în continuare aplicarea exactă și consecventă a directivelor Congresului al XI-lea, prin prevederile planului și bugetului pe anul 1977, Ședința comună din 1 noiembrie 1976 stabilește o mai atentă folosire a rezervelor de care dispune industria, agricultura, transporturile și întreg ansamblul economiei naționale. Va trebui să ne organizăm munca în așa fel încît să gospodărim mai bine, să reducem sensibil consumul de materii

(Continuare în pag. 23)

A. DOHOTARU ■

SĂ FACEM CA ȘI ÎN AGRICULTURĂ ACEST CINCINAL SĂ DEVINĂ CINCINALUL NOII REVOLUȚII AGRICOLE, AL REVOLUȚIEI ÎN PRODUCȚIA AGRICOLĂ!

NICOLAE CEAUȘESCU

(Urmare din pag. 1)

cașilor date de dumnealui, toate halele întreprinderii au fost reamenajate și modernizate, ceea ce a permis dublarea numărului de porci obținuți pe același spațiu și creșterea lor în condiții optime. Este prezentat, de asemenea, programul de cooperare între I.S.C.I.P.-Caracal și un număr de 21 cooperative agricole din județ pentru a se putea crește 240 000 de porci anual. Se trece de la un panou la altul, se înfățișează producții, se dau cifre, se prezintă estimări și planuri pentru viitorul apropiat; tovarășul Nicolae Ceaușescu ascultă cu mare atenție numeroșii indicatori prezentați de directorul întreprinderii, Constantin Munteu, interesându-se de forța de lucru, recomandând să se țină seama de evoluția forței de muncă și să se asigure productivitatea muncii.

Intrebând care este consumul specific de furaje pe kilogramul de carne și aflând că este de 4,4 kg, secretarul general al partidului a apreciat că e prea mare, recomandând să se ia măsuri — în ideea eficienței economice — pentru a scădea neapărat sub 4 kg.

Și dialogul de lucru continuă la fel de instructiv pentru tehnicienii și cadrele de resort în incinta modernelor hale ale întreprinderii — în care superbe exemplare de metiși York, Landrace și Duroc, sute de scoafe și mii de porci, se prezintă în boxe impecabil îngrijite — ordinea exemplară fiind prima impresie cu care rămii pătrunzând în incinta lor.

Aici, trecând dintr-o hală în alta, între care se află un spațiu nefolosit, gol, secretarul general al partidului a făcut observația că locul respectiv trebuie transformat într-un spațiu productiv, directorul întreprinderii angajându-se să plaseze în zilele următoare, în acel loc, boxe pentru animale.

Pe linia modernizării activității compartimentelor de producție, ministrul agriculturii și industriei alimentare îl asigură pe secretarul general al partidului că în viitorul apropiat atât fluxul de mîncare cit și aerisirea „vor merge ceas”, toate geamurile halelor fiind, de pildă, închise și deschise printr-o manetă acționată de șeful de fermă.

Următorul moment al vizitei — Cooperativa agricolă de producție Dobrosloveni, unitate în care producțiile medii au crescut în acest an. Secretarul general al partidului cercetează cu atenție soiurile și hibridii cultivați, calitatea recoltei obținute,

cerînd să se manifeste o preocupare mai susținută pentru folosirea semințelor de mare productivitate și pentru utilizarea rezultatelor cercetărilor științifice.

Firește, popasul cel mai îndelungat l-a prilejuit vizitarea la Slatina a expoziției „Agricultura județului Olt — realizări și perspective”.

Dialogul de lucru constructiv purtat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu specialiștii, cu conducătorii diferitelor ramuri de resort, a cuprins numeroase momente importante, indicațiile secretarului general al partidului fiind, sîntem convinși, subiectele proiectelor care vor prinde în cel mai scurt timp viață.

Oprindu-se, la început, în fața schemei generale de amenajări complexe în ce privește executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare — desecări, combaterea eroziunii, extinderea irigațiilor — și studiind cu mare interes schițele care reprezintă noile amenajări pentru irigații din sistemele Vitomirești-Dobroteasa și Bucșani-Cioroiu, care alături de alte amenajări vor permite ca în 1980 suprafața irigată în județul Olt să crească de la 87 000 hectare, cit este în prezent, la 150 000 hectare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus :

— Trebuie să ne gîndim cum să folosim Oltul pentru toată zona, și pentru Dolj și pentru Vilcea, urmîrind folosirea complexă a rîurilor Olt, Olteț și Jiu.

Referindu-se la necesitatea extinderii mai mari a culturilor succesive, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea cultivării cartofilor pe terenurile eliberate de plante care se recoltează de vreme, remarcînd experiența județului Dolj, care își acoperă necesarul local de consum pe această cale.

Examinînd în continuare sectorul mecanizării agriculturii, secretarul general al partidului a apreciat, între altele, că încărcătura pe tractor agricol nu indică și gradul de folosire, cerînd să se utilizeze și alți indici care să dea o imagine mai fidelă a eficienței economice.

Recomandînd, apoi, economisirea metalului, atunci cînd i s-a prezentat uscătorul de semințe de struguri, ale cărui proporții erau vizibil mari, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întreținut, în continuare, îndelung în fața panourilor și exponatelor prezentate de cooperativele agricole ale județului, între care 5 au obținut peste 6 000 kg grîu la hectar, 25 au realizat

Aspect de la marea adunare populară de la Slatina.

recolte între 5 000 și 10 000 kg porumb boabe la hectar, iar cele din Scornicești, Tia Mare, Giuvărăști, Izbiceni și altele au depășit aceste producții.

O observație cu totul memorabilă a făcut tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia examinării producțiilor unor cooperative cu terenuri sărace și grele, cum sînt solurile podzolice de la Scornicești, care lucrate însă corespunzător au reușit să producă tot atît de mult ca și cele mai fertile terenuri din țară.

— Asta dovedește, spune tovarășul Nicolae Ceaușescu, că nu mai contează deosebirile între pămînturi, ci între oameni! Iar rezultatele bune au la bază metode cunoscute de toți. Nu sînt secrete, nu trebuie să ne ducem să importăm licențe din străinătate. Rezultatele depind de oameni!

Porumbul, una din constantele preocupări ale secretarului general al partidului, a prilejuit considerații înregistrate cu maximum interes de toată lumea. Apreciind, îndeobște, hibridul HS 400, frumos, puternic, de mare productivitate, secretarul general al partidului i-a fost recomandat în mod deosebit și soiul HD 305, foarte căutat de toate cooperativele.

Acordînd cu binecunoscuta-i scrupulozitate atenție nu numai rezultatelor evidente, ci și aparențelor lucruri secundare, din planul doi, tovarășul Nicolae Ceaușescu a remarcat în fața bogatelor expozate legumicole locul mic rezervat fasolei.

S-a recomandat de asemenea înmulțirea numărului solariilor la cooperative. Pe ansamblu, toate sectoarele, inclusiv cel zootehnic — în fața căruia, bunăoară, au fost subliniate rezultatele cooperativei din Seaca în folosirea cu bun randament a furajelor grosiere în alimentația bovinelor și a ovinelor — au reprezentat o mărturie convingătoare a marilor posibilități de care dispune agricultura județului Olt — care s-a prezentat la „Ziua recoltei” cu frumoase și remarcabile succese — a întregii țări, în ce privește obținerea de producții vegetale și animale superioare, pentru aprovizionarea mereu mai bună a populației.

Încheiată prin momentul de vîrf al cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu, „Ziua recoltei” din acest an va rămîne în conștiința noastră, a tuturor, mai ales prin memorabilele adevăruri rostite de secretarul general al partidului acolo, la marea adunare populară de la Slatina, adevăruri din care cităm:

„Avem tot dreptul să fim mulțumiți de felul cum am început noul cincinal; dar nu putem să uităm nici un moment că mai avem multe de făcut”.

„Stă în puterea tuturor ca, pe baza generalizării rezultatelor bune pe care le avem în toate zonele și în toate județele, să facem ca și în agricultură acest cincinal să devină cincinalul noii revoluții agricole, al revoluției în producția agricolă!”

Așadar, o Zi a recoltei unică pînă acum în istoria României, un ceas al împlinirilor aflat sub semnul înălțător exprimat din nou de tovarășul Ceaușescu: „...scopul și țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm sînt bunăstarea, fericirea omului, a întregului nostru popor!”

Imaginile noastre surprind momente ale dialogului permanent pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a avut cu specialiștii, cu cadre cu munci de răspundere din agricultură, cu frunțași ai ogoarelor noastre.

Fotografii de ION PREDOȘANU ■

Subsemnatul Gheorghiu Gheorghe, Intendent al Liceului de copii nr. 5 din București, str. Covasna nr. 8 A, Sectorul V, vă relatez următoarea situație ce afectează unitatea noastră...

contravine nici Legii învățământului, nici altor legi ale țării. Până acum nu s-a luat nici o hotărâre concretă, iar noi cei care dorim să învățăm...

Primum de la Comitetul județean al P.C.R. Prahova: Privind scrisoarea nr. 4.677 (C. 1215) adresată revistei Flacăra prin care Panait Aurelia solicită sprijin în activitatea secției metalurgice...

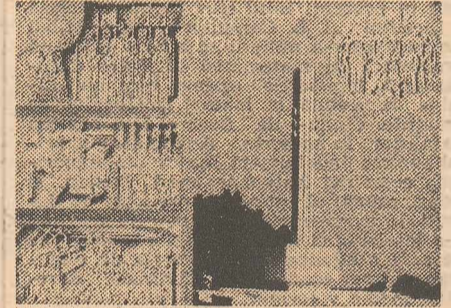
Primum de la Comitetul județean al P.C.R. Prahova: Privind scrisoarea nr. 4.677 (C. 1215) adresată revistei Flacăra prin care Panait Aurelia solicită sprijin...

loz în plic ambulant, fără să țină cont de infirmitatea mea și, cum nu pot să-l îndepinesc tocmai datorită acesteia, tovarășii nu mi-au mai dat altă posibilitate de a munci...

Cele ce urmează a vă relatea, au fost aduse în repetate rânduri la cunoștința forurilor responsabile, dar nu ne-au dat nici un răspuns și nici o explicație...

Și noi dorim nu numai un răspuns serios, ci și un drum serios.

Primum de la Doru Coron din Jibou, cu rugămintea de a o publica, fotografia monumentului „În amintirea luptelor lui Mihail Viteazul”...

Viteazul, înălțat de curind în județul Sălaj, la Guruslău, operă a sculptorului Victor Gaga, sălăjan de origine.

Primum de la Consiliul Popular al județului Mehedinți: Urmare a adresei dv. nr. 4.776/1978 prin care ne trimiteți spre rezolvare scrisoarea tov. Ciuşachi Ion...

Mulțumim pentru lumină!

Consiliul Popular al județului Iași ne comunică: Sesizarea făcută de tovarășul Blaș Ioan și alți angajați ai șantierului nr. 8 din municipiul Roman...

Ne bucură că nu am fost puși și noi în v-am pus degeaba pe drumuri.

Consiliul Popular al județului Galați ne răspunde că: „Desfacerea contractului de muncă al petiționarei Craiu Tincuța din Galați, str. Gh. Asachi nr. 11, a provenit ca urmare a faptului că, în numărul 3 luni cită funcționat la Oficiul județean de turism Galați...

«C-așa beau oamenii mari / Numai whisky pe dolari», cum zice cîntecul.

Așteptăm și confirmarea celor ce ne sesizează în problema examenelor pentru traducători!

Mă numesc Solomon Vasile și domiciles în municipiul Tg. Mureș. Problema în care vă solicit sprijinul este în legătură cu organizarea și desfășurarea examenelor pentru certificatul de traducător...

La Poșta redacției răspunde redactorul nostru Cici Iordache.

Tovarășă Bianca Alexandru din Tg. Mureș, sfatul nostru este să nu vă întrerupeți activitatea până nu vă dați definitivul. În rest, totul e așa cum bănuieți dumneavoastră...

Vă scrie un om pe numele lui Gheorghe Ștefan din București, Calea Giulești 111, tinichigiu de meserie, pentru a vă spune o poveste — pe scurt, așa cum cereți dumneavoastră — mai puțin obșnuită...

Funerară atitudine! Ce au de zis șefii șefului de unitate? E, cumva, obligatoriu să punem la capetele morților numai monumentele...

Subsemnatul Brad Ilie, domiciliat în Sibiu, sînt suferind de paralizie din anul 1957 (infirmitate de gr. II). Am absolvit Liceul economic special Sebec...

Sînt unul dintre cei mai înfocați adepți ai turismului montan și ai drumetțiilor de munte. În ultima vreme însă, cu regret trebuie să vă mărturisesc că în special pe Platoul Bucegilor cabanele s-au transformat în „circumli la altitudine”...

Sîntem studenții ultimului an ai Facultății de electrotehnică din Timișoara, secția subingineri, serial. Vă scriem aceste rânduri din dorința sinceră de a ne ajuta într-o situație pe care, cu forțele noastre proprii, n-o putem rezolva...

Subsemnatul Gheorghe Tudor, din București, str. Macaralei Nr. 22, Bloc Z-4, Sc. 1, Etaaj. 4 ap. 9, sectorul 4, angajat la I.A.P.L. „Segarcea”, vă aduc la cunoștință următoarele:

Sînt căsătorit, am patru copii dintre care cel mai mare în vîrstă de 6 ani, iar cel mai mic în vîrstă de un an și șase luni.

Subsemnatul am o retribuție lunară de 1510 lei, soția fiind casnică pe motiv că nu are cine să îngrijească de copii.

Vă rog respectuos să analizați situația dificilă în care mă aflu și să interveniți la Consiliul popular al sectorului IV, să mi se repartizeze acest apartament.

Vă facem cunoscut că în seara zilei de 18 X. 1976 la ora 19.45, conducătorul auto Timaru, de pe autobuzul 31-CJ-3839 care circula pe ruta Turda-Aiton, a refuzat să permită urcarea în mașină a tovarășei secretare a școlii din Aiton...

ADRIAN PAUNESCU

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cit mai concis, și nu uitați să vă iscăliți.

Cum își procură copiii dumneavoastră

BANII DE BUZUNAR?

Generații de elevi și studenți și-au plătit taxele școlare și prinzul cotidian, muncind în orele libere.

Ce înseamnă a cunoaște din tinerețe valoarea banului muncit? Nu există meserii nobile și meserii injositoare.

Tineretul studios are datoria morală de a-și procura prin muncă banul de buzunar.

Rindurile care urmează propun o primă discuție în jurul acestor citorva probleme legate indisolubil de comportamentul civic și profesional al elevilor și studenților noștri. Paginile Flacării vă stau în continuare la dispoziție pentru păreri, sugestii, propuneri.

Prof. dr. doc.

Constantin Arseni:

tinăra generație ar trebui să aibă mai multă recunoștință față de sacrificiul făcut de societate

— Ca de obicei, vă aflați între două operații, așa că n-am să vă răpesc prea mult timp. Doar am să vă rog să-mi vorbiți despre anii dumneavoastră de studenție, despre formarea dumneavoastră ca profesionist. V-a fost greu, v-a fost ușor, ați avut bani suficienți, cum v-ați descurcat?... Și așa mai departe.

— Am intrat la Medicină în 1927, la Cluj-Napoca, venind din familia unui cefierist care mai avea doi feciori la studii. Frații mei erau unul la politehnică și celălalt la medicină, cu doi ani înaintea mea. În anul I de studii ne înscriuserăm 350 de studenți, dar de terminat, au terminat numai 60.

— Așa puțin?!

— Cum spun, căci îmi aduc bine aminte. Pe vremea aceea examenele se susțineau în numai două sesiuni, vara și toamna, iar sistemul reexaminărilor de astăzi încă nu se inventase. Cădeai în vară, cădeai în toamnă, cădeai în toamnă, salutare taică și noroc! Profesorii pe care i-am avut, Drăgoi la histologie, Papilian la anatomie, Hațieganu la medicină internă, Mihail la oftalmologie sau Iacobovici la chirurgie erau nu numai cei mai buni din țară la vremea aceea, dar și cei mai severi. Nu vreau să acuz și nici măcar să supăr pe nimeni, dar un 7 de pe vremea aceea însemna ceva, uneori îmi vine să cred că însemna un fel de 10 astăzi.

— Din ce se întreținea studentul în medicină Constantin Arseni?

— De acasă, firește, nu primeam mai nimic. Starea materială a tatălui meu era, ca să zic așa, sub medie, iar serviciul îl purta de colo colo, în vremea studenției mele funcționând mai întâi la Bacău și apoi la Constanța. Citeodată îmi mai dădea o sută sau două, de buzunar, căci întreținerea mi-era asigurată de burasă. Ca urmare a notelor mari, am câștigat burasă încă din anul I. Facultatea avea în toți anii 700 de studenți, iar bursele erau în număr de 51. Ca s-o păstrez, învățam pe rupe, în anul I programul meu zilnic cuprinzând, de luni până luni, 18 ore de muncă, de studiu, de citit, de notat, de scris. Ani de zile, n-am făcut altceva decât am studiat și dormit, convins că medicina adevărată cere mari sacrificii. Asta mai cred și astăzi, când sint scotit, nu-și așa, unul din marii neurochirurghi ai lumii, dar când mă scotesc încă un învățăcel care nu se sfiește să spună că pe trece trei sferturi din duminicile de peste an cu cartea în mână. Am eu o vorbă, poate cam tare, dar merită să v-o spun: un medic care nu citește nimic șase luni poate să se ducă liniștit la oi, căci numai medic nu mai e! Medicina, ca toate meseriile făcute bine, dealtfel, presupune un volum de muncă extraordinar, de la care unii se sustrag, păcălindu-se pe ei înșiși și, desigur, și pe noi. Ca să fiu scurt, am convingerea că tot ceea ce am realizat în profesie și în viață am realizat nu doar prin talent, trebuie să fi fost vorba și de așa ceva, ci mai ales prin muncă. Chiar și astăzi, după 41 de ani de neurochirurgie, caut să mă perfecționez, dorind să aflu ce fac alții sau să-mi îmbunătățesc tehnicile mai vechi.

— Vă propun să ne întoarcem la banii de buzunar din vremea studenției. Ce făceați cu ei?

— Ți-am spus că nu prea aveam, iar când aveam îmi cumpăram cărți sau mergeam la spectacole.

— Ce fel de spectacole?

— În anii mai mici, frecventam Opera, ca să-l aud pe Apostolescu care era, nu-și așa, unul din marii cîntăreți ai Europei la ora aceea. Mai tirziu mergeam la cinematograful, dar rar. O dată pe lună, poate nici atât.

— Restaurante, baluri, chefuri studențești?

— Sper că n-oi vrea să auzi de la mine că am fost chiar ușă de biserică, pentru că am fost și eu, ca toți ceilalți, tânăr și nu un robot băgat în priză învățării. Am avut multe din cele omeneste, cum dealtfel le mai și am, dar la restaurante sau la baluri nu mi-a plăcut să merg niciodată. Toată viața mea, exceptînd cazurile fortuite, m-am culcat și mă culc la ora 10 seara, ca să pot munci a doua zi cu mintea limpede și mințile odihnite.

— Tovarășe profesor, fără voia noastră, desigur, facem parte din generații diferite. Dumneavoastră aveți, ca să zic așa, vîrsta tatălui meu. Vă supărați dacă vă întreb ce crede profesorul Arseni despre generația mea sau, mai exact, ce crede despre generația de studenți în medicină de astăzi?

— O asemenea întrebare îmi face plăcere, iar răspunsul, ai să vezi, va fi unul de bine. Dacă știi, Socrate avea o frază celebră în care se întreba cine sint acei oameni gălăgioși care nu respectă legile și pe cei mai în vîrstă, care se agită și așa mai departe, el însuși dînd și răspunsul: sint studenții! Cred că bătrînul Socrate exagera, după cum exagera și un profesor dintr-o năvălă a lui Cehov, nu-mi aduc aminte numele ei acum, care spunea că medicina decade din cauza neseriozității generațiilor mai tinere. Iată că medicina n-a decăzut de la 1880 cînd scria Cehov, ba dimpotrivă! Ca să-ți răspund, am să zic că avem o generație bună și sănătoasă de studenți, poate doar un pic prea comodă. Desigur, mai sint studenți care bat ciriumile și bulevardele, dar marea majoritate a lor se află în sălile de curs sau în bibliotecă. Prejudecata noastră, dacă există așa ceva, vine de la faptul că, pe primii îi vedem, iar pe ai doilea nu, de aceea unii își fac o impresie greșită despre studenție. Opinia mea e că le dăm poate studenților mai mult decît trebuie. Sau — știu eu? — le cerem mai puțin decît trebuie.

— În ce sens, tovarășe profesor?

— Statul nostru are o grijă deosebită față de nevoile studenției, lucru minunat, pe care eu nu l-am trăit. Colegii mei făceau noaptea pe chelnerii ca să se poată întreține, dădeau meditații ca să poată plăti taxele și așa mai departe, căci studiile se plăteau și nu costau puțin. Bursele, cum spuneam, erau rare și se dobîndeau greu, cu adevărat la capătul unei munci perseverente. Astăzi 95 la sută din studenți au burse, lucru desigur îmbucurător, numai că mie mi se pare că tocmă studenții nu înțeleg prea exact sacrificiul pe care îl face statul pentru formarea lor. S-ar cădea mai multă recunoștință din partea lor, mai multă responsabilitate. În general, atunci cînd îi dai prea mult unui om fără să-i ceri în aceeași măsură, îl determini cu timpul să creadă că totul i se cuvine, iar cînd nu-i mai dai, îl faci să nu mai înțeleagă sau pur și simplu îl iriți. Cam așa mi se pare mie că facem noi cu generațiile mai tinere. Le răsfațăm cam mult, deși repet sint generații sănătoase, de oameni cu scaun la cap în care poți avea toată încrederea.

— Vreți să-mi dați un exemplu concret?

— Fără să fac pe moralistul, am să raportez tot la tinerețele mele. În vacanțe, studentul Arseni lucra benevol în spital, fericit că i se permite așa ceva. Mi-aduc aminte că în vacanța dintre anul II și III mă aflam la Constanța, unde tocmă se mutase familia mea. În 3 luni am fost de 5 ori, numărate, la plajă, iar restul timpului mi-l petreceam la clinică, dornic să aflu cit mai multe, să învăț, să fur meserie. Astăzi, studenții par să fi pierdut din entuziasmul nostru de altădată, deși ceea ce face statul pentru ei, cămine, burse, manuale, bilete de odihnă și așa mai departe, nu se compară cu ceea ce se făcea cîndva pentru noi. Unora munca li se pare nedemnă, deși eu zic că ar fi foarte normal ca studenții din anii mici să lucreze două luni pe vară în spitale ca asistenți medicali. Noi am făcut treaba asta la timpul nostru, de ce n-ar face-o și ei? Poate că n-ar strica să li se spună că în multe țări, pe care le-am vizitat și

eu, studenții vind ziare sau cară lapte în zorii zilei ca să se întrețină și să poată urma o facultate.

— V-am promis că n-o să mă întind, dar iată că nu mă mai opresc cu întrebările. Mai rezistați la una?

— Dă-i drumul că mă așteaptă bolnavii.

— Tovarășe profesor, credeți că dacă ați fi avut, în tinerețea dumneavoastră, mai mulți bani decît ați avut, dacă n-ar fi trebuit să munciți 18 ore pe zi, ați fi ajuns ceea ce ați ajuns?

— Cred că nu. Probabil că aș fi învățat mai puțin și aș fi cedat tentațiilor. Aș fi muncit cu siguranță mai puțin și e mai mult ca sigur că n-aș fi ajuns profesor universitar după 15 examene, luate toate cu nota maximă. Asta m-ai întrebat, asta ți-am răspuns.

VIDIU IOANIȘOIA ■

Banii de buzunar — o treabă a mea, a ta, dar și a noastră

— Cum vă explicați faptul că tinerii care au nevoie de bani de buzunar — și nu se poate să nu aibă — par să evite posibilitatea de a se încadra temporar în muncă, fie doar și pentru cîteva zile, posibilitate pe care le-o oferă Oficiile forței de muncă teritoriale? Aceasta este, cel puțin, situația la București, dar o putem lua ca bază de discuție.

Interlocutorul nostru este Virgil Caraba, cercetător principal la Institutul de cercetări pedagogice și psihologice. Așadar, de ce „nu vin”?

— Voi hazarda o explicație evocînd o experiență personală. În primii ani după război mă aflam la Sibiu, elev la liceul „Gheorghe Lazăr”. În vacanța mare munceam pentru a strînge bani de buzunar pentru restul anului. Odată s-au prezentat la liceu doi tovarășii de la poșta. Pe vremea aceea Sibiu ducea lipsă de poștași și pe timpul verii se făcea apel și la elevi. Ni s-a spus de la bun început: „Copii, să nu vă așteptați că veți cîștiga mulți bani, dar mulți, puțini citi vor fi și vor prinde bine. Și încă ceva, și mai important: munca în sine este interesantă”. Oamenii vorbeau așa nu fiindcă urmăreau doar să ne atragă, ci fiindcă realmente le plăcea munca lor. „Abia acum — ne spuneau — veți învăța să cunoașteți cu adevărat orasul vostru. Cu toaba veți pătrunde în sute de case, veți cunoaște pe concetenii voștri, viața lor. Trebuie să fiți și psihologii, să știți să strecurați o vorbă de îmbărbătare unei bătrîne care primește vești rele de la fiul ei”. Și iată, așa am devenit poștaș de vară și nu m-am căit. Mi-am cîștigat banii de buzunar pe un an întreg, dar am și învățat de la viață. Unii bătrîni cu vederea slabă mă puneau să le citesc scrisorile. Plîngeam și mă bucuram cu ei...

Poate că experiența poștașilor de la Sibiu ar trebui reeditată. Întreprinderile care au nevoie de angajați temporari ar trebui să trimită delegați în școli sau să găsească alte mijloace de a comunica direct cu tinerii potențial interesați, să le explice, să-i atragă, să nu aștepte ca aceștia să le caute sau să stea la coadă la Oficiile forței de muncă. Și mica publicitate ar putea fi folosită în acest scop — este de părere interlocutorul nostru, care, în continuare, subliniază:

Iată două meserii la care ar putea să participe cu succes elevii și studenții noștri.

Îmbrăcămintele, mâncare, mici obiecte de uz casnic și personal de care avea trebuință, dădea rufe la spălat, cu alte cuvinte trăia acasă ca în gazdă! În afara faptului că aceste preocupări îi rupeau substanțial din timpul de învățatură și de odihnă, unele activități pe cont propriu erau absurde: de pildă spălatul putea foarte bine fi făcut în familie, cu împărțirea sarcinilor, astfel ca să nu cadă totul pe capul mamei. Și mai era un aspect. Fiind îndemnată să se descurce singură, să-și cheltuiască banii izolat de restul familiei, fata a ajuns să nu considere că grijile și preocupările părinților o privesc și pe ea. Astfel părinții, fără voia lor, au izolat-o de familie. Abia mult mai târziu și-au dat seama că au greșit.

Nu există meserii înjositoare. Nimic rău în faptul că, să zicem, tinerii vind zău, tund iarbă, procură abonamente, muncesc ca vânzători-remizieri, etc. Nimic rău în toate acestea. Există însă și o altă problemă, evidențiată de Virgil Caraba:

— Schematizând intrucitva, aș putea spune: tatăl își trimite fiul să cîștige, pentru ca de mic să învețe valoarea banului; sau își trimite fiul să-și cîștige banii de buzunar pentru ca să învețe, și pe această cale, cultul muncii. Dar, totodată, consider că e cazul să se pună mai puțin accentul pe necesitatea ca o parte din acești bani, fie ea și simbolică, să contribuie la bugetul familial, problema fiind privită prin prisma individualismului strict. „I-a cîștigat, treaba lui ce face cu ei”. Eu socot ca părinte și ca pedagog dintr-o țară socialistă că banii de buzunar nu trebuie să constituie doar o treabă a lui, ci și a noastră. Tu i-ai cîștigat, dar ajută-ne și pe noi, care te-am crescut și ne-am străduit să te facem om. Și apoi, nu formăm oare (încă) o singură familie?

Firește, nu se pot indica procente (atît și atît pentru mine, atît și atît pentru familie), esențial este spiritul în care adolescentul cîștigă și cheltuiește banii săi de buzunar. De acest spirit va depinde, într-o măsură defel neînsemnată, modelarea unei personalități mai tirziu în viață, cînd miza nu va mai fi o bicicletă sau o pereche de blugi evazați, ci înțelegerea mai adîncă a rosturilor unei munci care nu este numai o treabă a mea sau a ta, ci a noastră.

LIONEL NIȘESCU ■

Chipul pedagogic al unei probleme bănești

Elevii muncesc pentru banii lor de buzunar? Elevii prețuiesc și, totodată, știu să-și gospodărească banii pe care-i primesc de la părinți, pentru mici cheltuieli? Acestea mi-au fost întrebările, apoi am tăcut și-am ascultat replica-monolog a unui distins dascăl — cu păr cărunt, cu vorbă domoală, dar mai ales cu judecăți adînci, generoase și responsabile: profesorul Victor Budescu, director al Liceului industrial nr. 16 — poligrafic. Spunea dumnealui:

Liceul nostru este singurul de acest profil din țară, incît masa de elevi este foarte eterogenă. Avem elevi din București și-avem elevi și din îndepărtate sate pe care contactul cu metropola îi șchează și-i face să penduleze mult timp între două status-uri sociale. Pe de altă parte, sînt tineri la o vîrstă dificilă, de la 15 ani în sus. De aceea un țel principal al muncii noastre pedagogice este tocmai omogenizarea colectivelor de elevi. Aceasta înseamnă și ajutorarea directă și individuală a elevilor să dobindească o stabilitate, un echilibru, o înțelegere chiar, care să-i ajute să-și concentreze forțele spre studiu și care, printre altele, să-i ajute să fie chibzuiți și cu banii lor.

Dealtfel, elevii noștri — provenind din familii în care banul se cîștigă prin muncă, ba chiar din unele familii care au greuțată materiale — dovedesc un deosebit respect pentru muncă și chiar o parcimonie în cheltuirea puținilor bani de buzunar pe care îi au. Li se pare firesc să muncească și să fie chibzuiți ca să-și poată crea o stare socială, profesională, materială. Foarte mulți, dacă nu toți elevii noștri veniți de la țară, muncesc în timpul vacanțelor, alături de părinții

și frații lor, în cooperativele agricole de producție. Și tot foarte mulți dintre elevii noștri de aici din București, sau din alte orașe, se angajează, în timpul vacanțelor, cite o lună, o lună și jumătate, ca să cîștige bani de buzunar, dar în primul rînd ca să contribuie la efortul părinților de a-i ține în școală. Copiii vin la noi și ne cer adeverințe prin care este exprimat acordul școlii de a se încadra. Astă vară, de pildă, ne-am dat acordul pentru vreo 180 de elevi, numai din București. Pe mulți îi și ajutăm să-și găsească astfel de locuri de muncă temporare, intervenind la conducerile întreprinderilor cu care profesional avem legături: Combinatul poligrafic „Casa Școlii”, Arta grafică, Studioul cinematografic de la Buftea, Laboratorul de la Mogoșoaia. Și găsim înțelegere. Dealtfel, fiind vorba de vară, deci de o perioadă a concediilor, chiar și aceste întreprinderi au nevoie de asemenea suplîniri. Pe de altă parte, ne-am interesat, și reprezentanții întreprinderilor în care lucrează elevii noștri ne-au declarat că sînt mulțumiți de ei, pentru că elevii s-au dovedit serioși, disciplinați, harnici și chiar pricepuți. Fiind vorba de întreprinderi de același profil cu cel al liceului, dincolo de cîștigul bănesc elevii au și un cîștig profesional. Și, ca să închei cu ideea de la care am pornit, aceea a omogenizării, țin să remarc faptul că procentul celor care se angajează să lucreze în timpul vacanțelor crește odată cu pășirea elevilor în clasele mai mari.

Cred că trebuie special menționați și elevii care, încheind contracte cu diferite întreprinderi, practic își cîștigă singuri banii de cazare și masă, pe întreaga perioadă a studiilor liceale. E vorba, în ceea ce privește școala noastră, de un număr de 225 de elevi.

Dar, din păcate, sînt și cazuri care reprezintă reversul regulii. Foarte rare, însă avem cazuri de elevi cărora părinții le dau prea mulți bani de buzunar. E o greșeală a părinților. Pornesc de la mentalitatea „dacă n-am avut eu, să aibă copilul meu”, dar nu-și dau seama unde trebuie să se oprească cu datul. Și victime sînt chiar copiii lor: nu învață serios, pentru că-s preocupăți de distracții, iar cînd termină liceul și-ajung în producție, deci ajung să se întrețină singuri, atunci li se pare că au mai puțin, li se pare că-s nedreptățiți, li se pare că viața e grea și cite altele. Pe de altă parte, acești elevi produc traume și colegilor lor care nu au părinți cu aceleași posibilități materiale.

Și-aici am ajuns la ceea ce socotesc eu ca fiind una dintre principalele noastre sarcini, mai omenește spus, griji pedagogice: să ne străduim să-i cunoaștem pe acești copii, pentru ca nu cumva să facem nedreptatea să-i apreciem și chiar notăm ca distrași sau „cu gîndul aiurea” pe niște copii al căror suflet e frămîntat de unele griji materiale. Numai așa, prin cunoaștere aprofundată, putem fi alături de elevii noștri, noi profesorii și noi școala, numai așa îi putem ajuta, atît moral, cit și material — prin burse, cîmin, cantină — la depășirea unor impasuri care fac parte din viața oamenilor, care fac parte din bătaia noastră pentru o stare mai îmbelșugată.

NELU IONESCU ■

Un extemporal în temă: cum vă procurați banii de buzunar

Extemporalul dat elevilor anului IV A de la Liceul Dimitrie Cantemir conținea următoarele întrebări:

- 1) Ziua de naștere a mamei; ce cadou i-ați luat, cu ce bani?
- 2) Obiecte dragi, cite dintre ele le-ați procurat cu bani munciiți de dv.?
- 3) Cit cheltuiți într-o săptămînă? Cit primiți de la părinți?
- 4) Cum v-ați petrecut ultima vacanță? Cu ce bani?
- 5) Cunoașteți vreo muncă posibilă pentru obținerea banilor de care aveți nevoie?
- 6) Cînd ați muncit ultima oară pentru bani? În ce fel ați cheltuit banii?
- 7) Care sînt primele gînduri ce v-au trecut prin minte după ce ați răspuns la aceste întrebări?

A reieșit că, în medie, într-o săptămînă un elev cheltuiește pentru nevoile lui personale în jur de 40 de lei. Pe lingă această sumă, mulți dintre ei primesc lunar, cu diferite titluri, între 100—150 lei. Ceea ce înseamnă că, adunînd banii pe care un elev îi primește zilnic sau săptămînal cu suma fixă lunară, o părinte înmînează fiului sau fiecei într-o lună de zile în jur de 300—350 lei. Fortînd puțin exemplul și aplicînd coeficienții de corecție corespunzător denotă că o familie cu doi copii la școală cheltuie lunar, sub formă de bani de buzunar, între 500 și 700 lei. Fără a mai socoti cheltuielile globale: îmbrăcăminte, încălțăminte, caiete, masă, excursii, onomastici, rechizite școlare etc. etc. Față în față cu acest efort calculat aproximativ și nu departe de adevăr, iată cîteva răspunsuri ale elevilor:

Laurian Păduraru: Latura de bază a vieții materiale — banii — nu mă interesează.

Crin Morcean: Nu am avut niciodată nevoie de o sumă atît de mare de bani incît să necesite procurarea lor printr-un

procedeu de genul angajării într-o întreprindere.

Ștefăniță Ciurel: Nu știu și nici nu mă interesează vreo muncă posibilă pentru obținerea banilor de care am nevoie.

Iată cum și-au petrecut o parte dintre acești „idealiști”, fără interese pecuniare, ultima vacanță:

Viorel Ighigeanu: Mi-am petrecut vacanța astfel: la practică, la mare, la munte, la bunică la țară, am stat foarte puțin în București.

Adrian Anghel: Practică — litoral — Curtea de Argeș (bunici), munte și apoi în București.

Gheorghe Popa: Practică, trei săptămîni la munte, trei săptămîni la mare, muncă patriotică la C.M. Văcărești.

Iată și cîteva obiecte personale îndrăgite și felul cum au fost procurate:

Daniel Puținelul: Casetofon și calculator, dar nici unul dintre ele nu le-am cumpărat cu bani munciiți de mine.

Călin Preda: casetofon, aparat de mîrit plus accesorii foto, un cîine. **Bani economisiți de mine.**

Niculae Niculescu: Cel mai drag obiect imi este magnetofonul cumpărat de tata.

Revenim la întrebarea a 5-a (Cum vă procurați banii), întrebare la care cei mai mulți au lăsat spațiu liber și mai cităm cîteva răspunsuri:

Eugen Laslău: Știu cum i-aș procura, dar nu-i procur.

Vladimir Balaban: În timpul anului dau meditații. În vacanță n-am nevoie să apelez la acest mijloc.

Laurian Păduraru: Încă nu mi s-a ivit necesitatea stringentă de a-mi procura bani.

Deci devine limpede că, fără excepție, copiii nu resimt lipsa banilor, deși e la fel de limpede faptul că nu toți părinții dispun de aceleași resurse financiare. Efortul diferit al părinților nu rezultă însă în nici un fel din răspunsurile primite. Ce dovedește asta? Faptul că mame și tați ascund dintr-o falsă pudoare truda și obiada unei vieți închinată urmașilor. Ne întrebăm de ce? Cui îi folosește? Răspunsurile evidențiază, urmare acestei pudori, trăsături de caracter ce merg de la insolentă la naivitate și chiar mai departe. Tot Laurian Păduraru răspunde la ultima întrebare (Care sînt primele gînduri ce v-au trecut prin minte după ce ați răspuns la aceste întrebări?) în felul următor: „Acest mic raid anchetat nu mi-a făcut nici o impresie, cel mult mi s-a părut un lucru de rutină”. Iar Eugen Laslău zice: „Nu s-a schimbat nimic, dumneavoastră plecați, eu rămîn și încerc să-mi văd de treabă. N-am gustat deloc nouitatea...” Și Mihnea Strugurescu: „În primul rînd mi-am adus aminte de vacanța de vară și de frumusețile ei și apoi m-am mai gîndit la ce vacanță frumoasă mă așteaptă la anul dacă voi învăța bine și voi intra la facultate”. Firește sînt și răspunsuri pline de haz, ușor ironice sau răspunsuri ce ascund, sub aparența de nonconformism, o vie sensibilitate.

„Am impresia, scrie Niculae Niculescu, că primul om ce va citi răspunsurile mele va spune: Uite ce pramatie de elev! Dar eu zic că un om nu se poate cunoaște numai din cîteva rînduri sincere... În ciuda acestora, rămîne curios totuși faptul cum majoritatea dintre cei ce au răspuns nu-și dădeau seama cum descriind unde și-au petrecut vacanța, ce obiecte îndrăgesc, cit cheltuiesc într-o lună, ce nevoi au și cum și le acoperă, nu-și dădeau seama că la prima întrebare (Ziua de naștere a mamei, ce cadouri i-ați luat și cu ce bani?) răspunsurile sunau cam în felul acesta:

Fodolică E.: Ziua de naștere a mamei este 8 aprilie. Cum pină atunci mai este destul timp nu sînt sigur ce cadou îi voi cumpăra. În orice caz banii cu care am de gînd să-l cumpăr sînt de la părinți.

Gheorghe Pop: Nu cunosc ziua de naștere a mamei mele. Cred că este primăvara și am de gînd, împreună cu tatăl meu, să-i cumpăr un cadou frumos și f. f. util.

Ștefăniță Ciurel: 26 februarie. Personal nu i-am luat nimic. Împreună cu tatăl meu i-am făcut cadou un casetofon.

Amintesc faptul că la acest extemporal au răspuns elevi ai anului IV în vîrstă de cel puțin 18 ani.

N-am transcris toate răspunsurile primite nu atît din lipsă de spațiu, cit mai ales pentru că cele mai multe dintre ele sînt asemănătoare, ca să nu mai amintesc de cele neinteresante sau chiar naive. Și nici fiindcă, așa cum afirma plin de ifose un elev, „morală» mi se pare evidentă: pină acum am fost întreținut de părinți, fără a încerca să-mi procur banii”, ceea ce nu este chiar atît de departe de adevăr. Adevărul este că nu de dragul unei morale am formulat întrebările și nici fiindcă am dori să demonstrăm ceva ce era deja demonstrat, ci din dorința de a concretiza, de a articula o idee care nu este nouă, de a-i pătrunde spiritul creator și a o împinge cit mai departe, spre locurile mai puțin cercetate ale existenței sociale. Ideea, expusă în mai multe rînduri de secretarul general al partidului, este că munca, suportul material al libertății oricărui individ sau națiune, trebuie să devină atocuprinzătoare, criteriul unic de apreciere a calității vieții. Iată însă că uneori ea se oprește la marginile unor prejudecăți, camuflată de duioși, de dreptul la desuetă duioșie revendicată de unele familii. „Nu muncesc eu de ajuns?” „Are timp să-și rupă spinarea toată viața”. „Destul am suferit eu, să-l mai chinuiesc și pe el?” „Atunci eu pentru ce muncesc, dacă nici atîta bucurie nu-mi pot permite: să-l țin pe el acasă, să învețe?” Iată numai cîteva dintre părerile care circula printre părinți. România își propune să intre în rîndul țarilor avansate din punct de vedere industrial nu numai cu certificatele noilor sale industrii ci cu întreg spiritul care le însoțește, cu noua calitate a muncii atocuprinzătoare

și indivizibilă. Într-o societate sănătoasă nici un membru al ei nu poate gîndi că i se cuvine ceva în afara muncii, nu poate privi cu insolentă cum părinți, bunici, unchi, mătuși muncesc, în timp ce el declară că nu simte nevoia stringentă de a se angaja într-o fabrică, că n-are nevoie de bani, iar vara și-o petrece la mare, la munte, în excursii etc. etc.

Imi sînt dragi elevii, aerul lor voit sever și voit strengăresc, cu deosebire cei ai anului IV A și m-ar deranja dacă ar crede că vreau să-i critic. Mă surprind însă pină la revoltă înclinația spre buchiseală, lipsa de rivnă și participare pe care o afișează cînd este vorba de a se înrola în armata de avangardă a lumii. Cocoloseala antipatică și bălăcirea în apele căldute mă descurajează pină la furie; aș vrea să-i știu mai bătaioși, mai pricepuți a se bate cu viața, și nu știu dacă nu ar fi mai nimerit să-i învățăm nonconformismul adevărat în loc să-i bestelim că nonconformismul pe care-l etalează cu destulă ingratitude este unul de prost-gust și chiar este de prost gust, unul cules din coșurile de pe stradă. Li dorim mai obraznici, dar sănătos obraznici, mai impertinenți, impertinenți pină la inteligență; mai liberi, liberi pină la înțelegerea libertății care nu se poate realiza în afara muncii; și nici nu pretindem prea mult cred să-i vrem pe toți la 18 ani ieșiți de sub poalele bunicii.

NICOLAE CRISTACHE ■

Locuri sînt berechet, dar studenții și elevii nu le solicită

Mai întii și întii am căutat să aflăm un răspuns autorizat la o întrebare: există locuri de muncă temporare pentru acei elevi și studenți care doresc să consacre o parte a vacanței de vară cîștigării unui ban „al lor”? În mod fatal, perioada în cauză este relativ scurtă: nimeni nu poate pretinde și nu se poate aștepta ca elevul sau studentul respectiv să-și dedice întreaga vacanță acestei activități, oricît de nobilă ar fi. Trebuie să ne și odihnim, tovarăși, să privim cerul și marea sau, pur și simplu, scuarul cu porumbei din fața casei!

Ce posibilități de muncă li se deschid tinerilor în acest context? Am pus această întrebare directorului Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București, Mitică Ionică, și șefului Oficiului forței de muncă, Ion Modoiuanu.

— Locuri sînt berechet. După cum știți, legea prevede posibilitatea unor angajări pentru inlocuirea temporară a unor angajați aflați în concedii de boală mai lungi, în concedii prenatală și postnatală etc. La aceasta se adaugă solicitări sezoniere, de pildă ale industriei conservelor, în timpul verii. Dealtfel, pe un plan mai larg, se știe că dezvoltarea impetuasă a Bucureștiului reclamă un aflus continuu de mină de lucru, cerințele neputînd fi satisfăcute în totalitate decît recurîndu-se la navetiști. Dar să revenim la elevii și studenții. Prin intermediul Oficiilor forței de muncă din sectoare elevii și studenții bucureșteni sau provinciali care studiază în institute de învățămînt din Capitală pot obține repartiții temporare ca desenatori tehnici copiiști, muncitori în construcții, primitori-distributori, referenți în muncă administrativă etc. Deși nevoia cea mare este în construcții, se pot găsi totuși pentru ei locuri de muncă destul de variate, firește ținîndu-se seama că solicitanții în cauză nu posedă calificări superioare. Tuturor acestora le spunem: adresați-vă cu încredere serviciilor noastre teritoriale.

— Atunci lucrurile se prezintă cum nu se poate mai bine?

— Dimpotrivă. Adevărul este că tinerii din categoria sus-menționată nu prea vin la noi, drept care nu simțim nici o presiune de jos, dacă mă pot astfel exprima — pune punctul pe i tovarășul Mitică Ionică. De doi ani de cînd conduc Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București, răsîm în care s-au perindat în biroul meu sute sau poate mii de cetățeni cu cele mai diverse cereri sau sesizări, nu am discutat cu nici un elev sau student în căutare de repartiție temporară. Nu afirm că nu au fost nici un fel de solicitări de acest gen în întreaga Capitală, dar nu încap în doială că numărul lor a fost extrem de redus. În afara locurilor de muncă mai sus-menționate, am putea asigura elevilor și studenților posturi sezoniere și la Loto Pronosport, C.E.C. (chiar pentru intervale foarte scurte de timp, de pildă o săptămînă!), la unități comerciale care vind produse perisabile, la tonete stradale etc. Dar tinerii nu vin la noi, tovarăși!

Așadar, am aflat răspunsul la întrebarea noastră inițială, deși acest răspuns nu ne-a bucurat prea mult.

L. NEGUESCU ■

Epopeea națională și festivalul „Cintarea României” — expresii ale patriotismului și umanismului revoluționar

Programul de măsuri cu caracter politico-ideologic și cultural-educativ elaborat în toamna acestui an în vederea înfăptuirii hotărârilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste indeamnă, prin însuși spiritul său creator, la îmbogățirea substanțială a experienței pe care o deținem în diferite domenii de activitate, la intensificarea strădaniilor fiecăruia dintre noi de a găsi soluții și inițiative menite să fructifice cât mai plenar un asemenea mod revoluționar de a concepe viața spirituală a națiunii noastre, formarea unui om cu adevărat multilateral pentru o societate multilateral dezvoltată.

Aspirația realizării, cu mijloacele diverse ale literaturii și artelor, a unei epoci naționale polarizează tot mai mult în anii din urmă nu numai dezbaterile, ci și strădaniile creatoare ale tuturor oamenilor din aceste domenii spirituale. Adevărul este că o asemenea idee, devenită comandament la ordinea zilei în contextul efervescenței ideologice generate de hotărârile și inițiativele partidului, reduce în conștiința contemporaneității una din cauzele pentru care ilustrii noștri înaintași n-au pregetat să-și închine cele mai nobile energii și sacrificii. Dacă am invoca fie și un singur moment crucial din această epoea, Războiul pentru independență, al cărui centenar îl vom celebra în anul care începe, și ce minunate dovezile de patriotism activ, creator ne oferă scrierile, pinzele, desenele, corurile unui Alecsandri și Macedonski, Nicolae Grigorescu și Sava Henția, Gavril Musicescu și Gh. Cucu.

Fără îndoială, în istoria noastră națională există încă destule figuri și epoci care merită luminate cu mai multă intensitate și strălucire. A le rechema în memoria contemporanilor și a le proiecta în viitor, conferindu-le măreția de care sînt demne prin locul pe care-l ocupă în dănuirea noastră milenară pe aceste meleaguri reprezintă și pentru scriitorul sau artistul de azi o nobilă preocupare. Ceea ce nu înseamnă însă că n-au rămas destule momente din istoria la zi, din epoca revoluționară desfășurată sub ochii noștri, care trebuie să-și găsească o fidelă și inspirată reflectare în opere cu adevărat durabile, proprii unei epoci naționale. De la actul revoluționar al insurecției din august 1944, preluarea puterii și proclamarea Republicii la victoria definitivă a socialismului și dezvoltarea multilaterală a noii societăți în condițiile lichidării rapide a subdezvoltării și inserției pe orbita civilizației moderne — un întreg drum istoric și o problemă socială, economică și umană ne solicită mai presus de orice pe noi, scriitorii de azi, să contribuim la făurirea acestei epoci naționale. Și nu numai prezentul, ci viitorul însuși ne oferă o nouă și certă dimensiune pentru viziunea, conturul și culoarea în care trebuie concepută și zugrăvită această epoea. Epopeea națională trebuie să însemne așadar o literatură pătrunsă organic de suflul actualității, de o înaltă responsabilitate patriotic-revoluționară față de destinele societății românești contemporane. A eterniza prin cuvint, culoare, linie, sunet chipul contemporanilor noștri, a reține vibrația acestor zile, a desprinde din clocotul adesea dramatic al vieții naționale sensurile atotbiruitoare — iată într-adevăr un mod comunist de a ne înțelege cauza pe care trebuie să o slujim în făurirea epocii naționale. Marea literatură cu care sintem dator față de poporul și timpul nostru reprezintă tocmai această contribuție considerabilă a noastră la întregirea epocii naționale. Din acest punct de vedere, festivalul „Cintarea României” va orienta și stimula o asemenea operă. Scriitorul român din toate timpurile, prin însuși faptul că a aparținut unui popor care s-a aflat întotdeauna în luptă pentru emanciparea sa națională și socială, pentru depășirea vicisitudinilor condițiilor în care și-a făcut civilizația și cultura sa, s-a simțit dator să fie prezent cu verbal sau în „tot ceea ce devine în țară”. Istoria vieții culturale din ultimele decenii consemnează, de asemenea, masiva contribuție a scriitorilor, ca autori de versuri, piese de teatru, texte de cîntec în care dinamismul politic cotidian, marile comandamente ale partidului și-au găsit o amplă rezonanță. Programul ideologic-educativ actual investeste pe scriitorii, ca de altfel pe toți creatorii de frumos, cu îndatoriri și mai mari în această direcție. A fi cronicarii actualității dar în același timp și tribunii idealurilor revoluționare care fortifică în prezent conștiințele și modelează caracterele înseamnă pentru scriitorul de azi a-și îmbogăți evantaiul de unelte cu care lucrează. Cuvintul destinat a fi rostit pe scenă sau cîntat, verbal publicistic intră tot mai mult în obligația curentă a scriitorului. Festivalul „Cintarea României”, prin concepția sa atocuprinzătoare asupra conlucrării diferitelor genuri de creație umană, oferă oamenilor de litere posibilitatea de a se dedica unei ac-

tivității care să innobileze imediat și palpabil viața spirituală a poporului.

Parte integrantă a inșei epocii naționale, „Cintarea României” de azi trebuie să intrunească atât prin repertoriul literar-artist cît și prin întreaga sa desfășurare acele înalte virtuți pe care încă o dată le-a definit recent tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la sărbătorirea „Zilei recoltei”: „Preocupându-ne de întărirea bazei materiale a societății noastre, dezvoltăm, totodată, cu putere, învățămîntul și știința, ca factori hotărîtori ai progresului economic și social. În acest context se inscriu și hotărârile cu privire la activitatea de educație politică și culturală socialistă, precum și hotărîrea cu privire la organizarea festivalului „Cintarea României”, care trebuie să fie o cîntare a muncii libere, descătusată de exploatare și asuprire, o cîntare a omului stăpîn pe destinele sale, care își făurește în mod liber propriul viitor, ridicînd continuu patria pe noi culmi de progres și civilizație!”

NICULAE STOIAN ■

Conflictele inginerului Ionel Adrian

Primul: cel cu sărăcia. S-a născut în 1936, într-o familie de țărani din satul Urecheni, județul Neamț. În 1938, tatăl său moare. Rămîn să se bată cu viața de atunci o femeie văduvă și șase copii orfani, patru fete și doi băieți, dintre care cel mai mare de 12 ani, iar cel mai mic de 2 luni. Începe școala primară în 1944, după reînnoirea din evacuarea impusă de război. E prezent în clasă doar iarna, pentru că primăvara duce animalele la pășunat. Învățătoarea Maria Scutaru îi prețuiește eforturile, și-i dă în fiecare an premiul întâi. La agronomie putea să intre fără examen, pentru că avea diploma roșie de absolvire a liceului; dar renunță la acest privilegiu, ca să obțină bursă chiar de la început. Intră al treilea sau al patrulea, nu-și mai amintește precis; important era că avea bursă. Apoi a dobîndit și bursă de merit, și bursă republicană. Învăța mult, citea mult, nu bătea străzile; știa că existența lui și viitorul lui erau exclusiv în funcție de bursă. A făcut mai toată facultatea cu o polcă țărănească, transformată, de-a bunicii; primul raglan, un loden dintr-acelea pămînoase cu care am fost mai toți îmbrăcați în primii ani de după război, i-a fost dat de către facultate pentru merite la învățătură. Pe scurt, i se potrivește al naibii de bine cuvintele acelea ale lui Villiers de l'Isle-Adam: „a avut onoare de a fi fost sărac”.

Al doilea: cel cu dragostea. Nu știa să cînte, nu prea dansa, activa ca utecist și nu se prea ducea la reuniuni. Totuși se împrietenește cu o fată și, în anul cinci, se căsătorește. Precis din dragoste, nu din interes; n-avea nimic amîndoi. A dus-o acasă la el, în '60, vara. Ea nu văzuse sat românesc pînă atunci; era copil grec, dintre acei care se refugiaseră la noi. Un an au stat la căminul institutului. În '61 au absolvit: ea hortivicultura, el agricultura. Repartizat întâi ca preparator, apoi, după șapte luni, ca asistent la catedra de pedagogie a Institutului agronomic din Iași, catedră condusă de renumitul profesor Nicolae Bucur, începe să-l învețe pe alții, dar continuă să învețe și el. Cînd, după numai un an de colaborare, asistentul a fost redistribuit în producție, profesorul pur și simplu a lăcrimat.

Al treilea: cel cu redistribuirea. La 11 aprilie 1962 s-a hotărît să plece, asemenea atitor și altor cadre, să muncească într-o cooperativă agricolă de producție: se afla în satul Potîngeni, comuna Movileni, județul Iași. Li se spunea: „Să ajutăm agricultura doi-trei ani!” El a stat treisprezece. Dacă ar fi știut-o de la început, poate ar fi dezamărit. Atunci și-a spus: „Am să demonstrez că pot face treabă și în practică!” Iar acum nu regretă, dimpotrivă: „Am realizat ceva, n-am pierdut legătura nici cu învățămîntul, mă cunoaște multă lume”. Și soția sa a fost redistribuită; fără vreo rațiune, împotriva legii, pentru că muncea în agricultură. În practică! Au coborît în halta Potîngeni, amîndoi îmbrăcați cu pelerine de ploaie „tip redistribuire”, au mers 3 km pe jos și-au ajuns singuri la noul loc de muncă. Dintre cei 36 redistribuiți în aprilie '72, 27 s-au reîntors la institut; el, nu. I s-a propus, dar de-acum îi mergea bine unitatea, ciștiga mai bine decît în învățămînt, și, mai ales, îl prinseseră noile probleme ale agriculturii concrete.

Al patrulea: cel cu neîncrederea. La început, țărani l-au întîmpinat ca pe un străin și ca pe un copil. Nu vroiau să iasă la lucru. În '62, la Larga Jijia jumătate din suprafața a rămas neprășită. Dar el, le știa de acasă psihologia. I-a luat cu dînsul pe tarlare și le-a arătat că știe agricultură. De pildă, e istoria cu tarlăua Clin. S-a petrecut chiar în primăvara lui '62 cînd a ajuns el acolo. A găsit-o semănată cu griu, din toamnă, dar semănată prost. A spus că ar fi mai bine să întoarcă pămîntul și să semene porumb; unii s-au împotrivit. El, pe răspunderea sa, a întors 40 de ha și le-a reînsămîntat cu porumb, iar vreo 10 ha le-a lăsat așat, neîntoarse și semănată prost cu griu. Au ieșit o producție de 7 000 kg porumb știuleți la hectar, și o producție de 550 kg griu la hectar. Tarlăua aceea de porumb era atît de frumoasă, încît o vede și acum. Tot de pe ea a scos, în '72, și 15 000 kg la hectar. Oamenii au înțeles că: „Inginerul ăsta știe!” Dar nu toți de la început. Totul s-a petrecut chinuit, în timp.

Al cincilea: cel cu oamenii necinstiți. Toamna din '62 a fost prima lui toamnă

la care a participat la împărțirea produselor. Nefiind mijloace de transport, împărțirea se făcea chiar la capătul tarlălelor, deci nu se făcea o cîntărire prealabilă a produselor; cît era acolo adunat, aceea era producția. Și el a observat că un brigadier și încă doi care-l ajutau le dădeau unora porumb în plus. În total, vreo 30 000 de kg; i-a prins și i-a dovedit pe cei vino-vați. Iar ceilalți, cei mulți, au spus: „Mă, vezi, inginerul ăsta e cînsit, e de-al nostru!” A fost o perioadă în care unii au vrut să-l omoare. Într-o noapte a ieșit, pentru nevoi foarte omenesii, afară. Acolo a văzut vreo cinci-șase oameni. I-a întrebat ce fac. Iar moș Mihai Julău i-a răspuns: „Să nu vă speriați, da unii oameni sînt răi și-au zis c-o să vă ia zilii. Noi, ne-am adunat ciștiga, să vă păzim!” Așa gîndeau unii: „E al dracului, ăsta, nu ne lasă să luăm cît vrem!” Unul, beat și ațîțat de alții, a fugit cu cuțitul după el, dar l-au prins oamenii. Cînd s-a trezit, l-a întrebat ce are cu el, dar omul nu mai știa; apoi a fost un colectivizat foarte bun, șef de echipă. Azi dacă-l întreb de ce a vrut să-l taie pe inginer, răspunde: „Știu eu, pe atunci ațitea se vorbeau!” și îi este rușine și se posomorăște.

Al șaselea: cel cu funcția. La 21 ianuarie 1963, cu toate că propunerile erau attele, cooperatorii din trei sate au strigat în gura mare că-l vor presedinti al cooperativei lor unificate, pe tovarășul inginer. Avea 25 de ani, nu era membru cooperativ și nu se mai auzise să fie ales un inginer președinte; dar oamenii așa au hotărît. După adunare toată lumea-i spunea: „Tovarășe președinte”. Și toate astea la un loc i-au creat o stare sufletească pe care, azi, o definește cu o vorbă: „Complexă!” Și-a fost complexă nu numai starea sufletească! De fapt, nici nu prea știa ce are de făcut. A descoperit că trebuie să semneze acte de gestiune pentru zeci de mii de lei, și a descoperit că n-are pic de experiență în acest domeniu. A avut mare noroc cu soția sa care, oricum, era mai cu vechime în cele administrative. Dar, complexă și grea era situația cooperativei, a comunei, a obștei acelea de oameni. Pentru că era o zonă aspră. Zona Jijiei, zonă de stepă, sece-toasă, în care dacă nu știi meserie, dacă nu știi să folosești apa, care-i element limitativ al producției, dacă nu știi să păstrezi apa în acele dificile cernoziomuri, poți, într-o perioadă de seacă, să pierzi totul. Pentru că erau căi de acces proaste și în unele perioade ale anului nu te puteai mișca decît cu căruța; i s-a întîmplat să doarmă împotmolit în tarlale, chiar și cu I.M.S.-ul. Pentru că și casele oamenilor erau sărace: toate din chirpici, peste 60 la sută mai mult bordeie, acoperite doar șapte cu țigla, una cu tablă și restul cu stof. Ușile erau înguste și noroiul îngrozitor. Pămînturi proaste pentru agricultură și pămînturi peste care trecuse frontul. Viața oamenilor era ca vai de capul ei. În satul Potîngeni unii oameni rîsneau cu rîșnița, ca să facă economie, să nu mai dea uium la moară. Comuna de atunci avea 3 200 de suflete cuprinse în 850 de familii. Pe fața oamenilor se citeau încă greutățile și ne-cazurile din timpul războiului și al seceței; se citeau grijile adunate în timp, griji provocate de producțiile mici. Inginerul Ionel Adrian fusese ales președinte al unei cooperative de oameni săraci de pe niște pămînturi sărace. A unor oameni care nu știau să facă irigații. Știau doar să are și să prășească. A unor oameni care nu credeau că pe pămînturile lor se pot cultiva legume și viță-de-vie. Acum, cînd recapitulează greutățile de atunci, nu crede că s-ar mai descurca. Atunci, nu era stăpînit decît de un singur gînd, să facă tot ce era posibil!

Al șaptelea: cel cu sectorul zootehnic. În '63 a fost o iarnă friguroasă rău. Grajdurile erau proaste. Multor vaci le-au înghețat virfurile urechilor și ale cozilor; s-au necrozat și au căzut. Viței erau aduși într-o cameră cu sobă, în care stăteau și inginerii și contabilul. Condițiile din '63, din această zonă foarte săracă! A pășit la reorganizarea sectorului zootehnic. Prima măsură: să adune, să grupeze toate vacile într-unul din sate, în care erau construcții mai bune. Oamenii din celelalte sate, mai ales din Larga, s-au opus: susțineau că inginerul n-are dreptul să le ia vacile lor. Aruncau scrisori pe geam, la sediu, în care-l amenințau că-l omoară în căruța, în mașină, în tren, dacă le ia vitele. Nu le-a luat, le-a grupat. Apoi a grupat oile, în satul Larga, și pășările la Movileni. Treptat, oamenii au înțeles că inginerul președinte nu vrea să-l păgubească și-au început să treacă de la amenințări la colaborare. Și cooperativa lor s-a afirmat în primul rînd datorită sectorului zootehnic. În 1968, deci numai după cinci ani, au luat premiul I pe țară pentru producția de lapte realizată; iar în 1969, premiul II pentru rezultatele obținute în îngrășarea tineretului taurin.

Al optulea: cel cu ceapa. Ideea inginerului președinte de a cultiva ceapă n-a fost primită cu entuziasm. Prima dată, din șase hectare cultivate, n-au fost prășite decît trei; oamenii n-au vrut să stea să lucreze în genunchi. Ca să-i stimuleze, le-a dat valoarea producției aproape în întregime lor. În consiliu au fost toți lungi discuții cînd a propus extinderea acestei culturi, discuții care s-au încheiat cu această foarte scurtă replică a lui: „M-ai ales, lăsați-mă!” L-au lăsat și inginerul Ionel și cooperatorii săi au ajuns în '67 să fie principalii cultivatori de ceapă ai regiunii, iar în '69, să cultive ceapă pe 150 de ha. Planul era de 6-8 tone pe hectar, literatura vorbea de posibilitatea unor producții de 8-10 tone pe un asemenea fel de teren, iar în '66 la Movileni s-au scos 22 000 kg de pe un hectar; adică de trei-patru ori planul.

Al nouălea: cel cu vița-de-vie. În paralel, cooperatorii din Movileni au extins și cultura celorlalte legume —

roșii, ardei, castraveți, varză, — dar pe suprafețe mai mici, pînă în 10 ha. Și în '69 au ajuns principalul furnizor de legume al orașului Iași. Iar ca să se lege piața de producători, s-a asfaltat drumul dintre Movileni și Iași cu mulțșori ani mai devreme decît era prevăzut în planuri. Din '65, inginerul președinte a inițiat și plantarea viței-de-vie. Și de data aceasta mulți spuneau că n-o să meargă. Dar după cinci ani erau plantate 150 de hectare și cu viță altoită. Inginerul Ionel Adrian a făcut schița teraselor singur, umblind pe dealuri din zori și pînă-n noapte. Și așa, cu inițiative, cu știință, și cu muncă, niște oameni cîndva săraci au început să aibă renumea de mari producători agricoli. În 1966, cooperativa lor a fost socotită cea mai bună unitate din fosta regiune Iași; pentru activitatea sa de ansamblu li s-a decernat Ordinul Muncii clasa I. În 1971, li s-a decernat iar Ordinul Muncii clasa I pentru producția de struguri. În 1974, au obținut cea mai mare producție de porumb la hectarul cultivat din Moldova și iar o producție ridicată la struguri; și li s-a decernat cel de-al treilea Ordin al Muncii clasa I.

Al zecelea: cel cu nuanțele calificării. Istorisite așa, îngrămădind ani de eforturi în cîteva rînduri, realizările movilenilor și-ale președintelui cooperativei lor, par firești și chiar simple. Adevărul e că a fost o lungă și aprigă luptă. Dusă chiar împotriva lor, a propriilor prejudecăți și neștiințe. Au fost timpuri cînd oamenii nu-și dădeau copiii la școli, socotind că n-ar mai avea cu cine face treabă acasă. Inginerul președinte, cu toate că avea nevoie de forțe de muncă, i-a convins că trebuie dat drum liber tineretului spre școli. Și toți cei tineri au plecat; dar azi toți cei calificați — tractoriști, mecanici, contabili, — sînt de acolo din comună, adică s-au întors. Și mentalitatea țărănilor este inversă: nici unul n-ar concepe să nu-i învețe copilul carte. Cînd a venit în comună, inginerul Ionel Adrian era singur cu nevastă-sa; cînd a plecat, a lăsat în comună cinci ingineri și un medic veterinar. Iar învățămîntul agricol de masă, la Movileni, are, de-acum, tradiție.

Al unsprezecelea: cel cu investițiile. La început a fost preocupat de mobilizarea forței de muncă. Oamenii trebuiau cointeresați. În perioada '63-'66 cooperativa a făcut puține investiții; veniturile se împărțeau oamenilor. Cînd, prin '66, s-a ajuns, pentru ziua muncă, la o retribuție dublă față de cea medie pe regiune, s-a pășit serios și la investiții. Retribuția nu mai creștea decît cu cîteva zeci de bani, în schimb s-au făcut dotări în vederea unei reproducții lărgite. S-au construit grajduri și magazii; s-a modernizat ferma de vaci și s-a construit un complex de miei; s-a construit un sediu pentru cooperativă. Dar investițiile n-au privit doar cooperativa, ci și comuna, așezările oamenilor. S-au făcut: case ale cooperativei care se închiriau membrilor cooperativei, încălzire centrală pentru un prim grup de 25 de case, cămin cultural, brutărie, baie comunală, atelier de frizerie și coafură. În '66, investițiile au fost de 2,4 milioane; în '68, de 4,1 milioane; în '72 de 5,6 milioane. În '63 producția globală a fost 3,5 milioane, în '72 și '73 de 24 de milioane. Cooperativa unor oameni săraci ajunsese cooperativă milionară.

Al doisprezecelea: cel cu știința conducerii. Aici, drept este să reproducem înșei cuvintele inginerului Ionel Adrian: „Am stat 13 ani acolo, dar niciodată n-am înjurat un țaran. L-am certat cînd trebuia, i-am zîmbit cînd trebuia, l-am atins la partea materială cînd trebuia, l-am ajutat cînd trebuia. Pe un om l-am auzit spunînd despre mine: „M-a dat afară dar a avut dreptate”. Și, reciproc, nu ne-am purtat ranchiună. N-am bătut. Eram cu familia acolo și, credem, soția mea și eu, ce și viața noastră de familie a fost un model. Omul răspunde cînd îl înțelegi și chiar dovedește spirit de sacrificiu cînd știe pentru ce. Cînd un om simplu, dar inteligent a simțit că nu faci treaba pentru că-ți spun alții, ci o faci pentru el, atunci nu te lasă singur”.

Al treisprezecelea: cel cu doctoratul. După ce a fost redistribuit de la institut în producție, profesorul Nicolae Bucur venea, cam la două săptămîni o dată, să-l vadă. Au făcut împreună prima cartare pedagogică la Movileni. Profesorul îi tot spunea fostului asistent: „Hai, vino să te fac doctor!” Numai că fostul asistent acum era preocupat de problemele producției și ale oamenilor pentru care se socotea responsabil, și-l tot amăgia, îl tot amina pe profesor. După șapte ani, profesorul s-a pierdut, nedrept de devreme. Fostul său asistent îi îndeplinește, așa, cu întîrziere, dorința: își dă doctoratul, cu profesorul Gheorghe Timariu, pe o temă legată de „secretul” culturii giului în zona Jijiei.

Al patrusprezecelea: cel cu anii care au trecut. Azi inginerul Ionel Adrian este directorul general adjunct cu producția vegetală în Direcția generală pentru agricultură și industria alimentară a județului Iași. I s-a spus că aici e nevoie de experiența sa și-a fost promovată. Totul e firesc și-n ordine. Numai că — așa, în timp ce vorbeam de una de alta — acest tovarăș de generație cu mine, probabil s-a simțit destul de „ca între noi, cei care am pornit odată” și i-a îngăduit sufletului personal să șoptească și dumnealui o replică, una mică de numai cîteva cuvinte: „Acolo știam că fac ceva palpabil, că se realizează ceva sub ochii mei și într-un timp pe care eu îl scurтам. Aici am început să mă simt cumva bătrîn. Acolo poate rămîneam numai tinăr”.

NELU IONESCU ■

P. S. Acest articol-biografie mai putea fi intitulat „Ambiția”, sau „Avansarea”, sau „Spirala”, sau „Rost individual, rost social”.

Despre teatru

După douăzeci de ani de avangardă, teatrul francez descoperă în sfârșit un autor dramatic demn de atenție: Ibsen. Cunoscutul regizor Jean Meyer, spirit neliniștit și fantastic, semnată a nenumărate regii innoitoare, pune în scenă Hedda Gabler, în timp ce prestigiosul Maurice Clavel adaptează ultima piesă a marelui nordic Irène sau învierea sub titlul „Când ne vom trezi din morți”. Resurrecția umanismului și a realismului ibsenian nu se cuvina a fi înțeleasă ca o negare a rolului pe care l-a jucat avangarda, cu toate excesele ei, neori scandaloase, de atâtea ori derizorii. După *In așteptarea lui Godot*, după *Ucișigă fără simbrie*, după *Vizita bătrinei doamne*, nici un dramaturg nu mai poate scrie ca înaintea apariției acestor piese, după cum nici un director de scenă nu poate să ignore experimentul brechtian. Ca în biologie, și cu aceeași siguranță, celula vie a artei încorporează ce este valoros și respinge tot ce este lipsit de necesitate, dezvoltarea petrecându-se perpetuu de la inferior spre superior, cu o evidentă vocație a desăvirșirii.

Ne străduim, în momentul de față, să creăm o dramaturgie a umanismului revoluționar. Spiritele leneșe, de o confortabilă digestie intelectuală, sînt gata să creadă că e vorba de o întoarcere pocăită la literatura anilor '50, la fabricatele grosolane, bazate pe conflicte lipsite de orice legătură cu realitatea, cu personajefantozice vehiculind o morală pentru uzul handicapatilor mintal. O asemenea literatură n-are nimic comun nici cu umanismul și nici cu ideea de revoluție, așa cum lirica patriotică nu poate fi asimilată cu poezia „patriotardă”, cum realismul nu trebuie confundat cu pășunismul, așa cum opere inspirate din valorile morale ale trecutului n-au nimic comun cu delirul bogomilic.

După atâtea experiențe trăite, ajunsă la majoratul ei politic, literatura noastră — a unui real umanism pătruns de un profund patos revoluționar — nu poate fi decît o artă a adevărului și a sincerității, asimilind, creator, marile cuceriri, autentice, ale patrimoniului artistic, național și universal, și respingînd, necruțător, fabricatul și poncifal, expresie condamnabilă a unui artizanat lipsit de scrupule.

AUREL BARANGA ■

Opinii

Literatură de consum?

Două personaje (El și Ea) sînt suficiente pentru o poveste de dragoste. El e matur bine sau numai îi place să se pretindă astfel („Sînt un misoghin bătrîn și plicicos”; „Eram un bărbat cu sensibilitatea argăsită de singurătate și ani”; „toți cei aproape treizeci de ani ai mei de pînă atunci”) și are înalte preocupări științifice („Ești o mare autoritate și o mare speranță”), dar e blazat, caută liniștea și face plajă, nutritiv (în ascuns) speranța întîlnirii cu Ea. Ea are 18 ani și temeri de domnișoară bătrînă („N-o să iubesc niciodată pe nimeni, îmi spuneam. Și n-o să mă iubească nimeni. Nu mă voi căsători niciodată”), arată așa și așa („Eram convinsă că nu sînt prea frumoasă” — zice Ea; „Nu mi s-a părut frumoasă” — zice El, după prima „vedere”), se plictisește de moarte, dar se complăce în singurătate, pe care o caută, ați ghicit, tot pe plajă. Se cunosc absolut întîmplător. La început El se amuză și acceptă jocul, numai că — pe nesimțite — acesta pare să devină dragoste veritabilă. Întîlzirea El la o întîlnire nefixată îl pune pe gînduri, face eforturi să se calmeze („Am încercat să mă liniștesc. Să pot raționa cu mai multă luciditate”), inutile însă, dar Ea apare, El se liniștește, e mai stăpîn pe sine („Nu m-am arătat nici surprins, nici bucuros c-o văd. Dar nici indiferența de pînă atunci n-am mai putut-o arboră”), ba are și inițiativa unei plimbări („Mergeam alături pe faleza, desul de departe unul de altul”), prilej de a dialoga semnificativ („De unde vii tu, din ce lume vii, am spus”; „O! am auzit glasul ei și m-a străbătut îndată un fior de gheață”). Intră într-un restaurant, unde tac la fel de semnificativ, se despart și-și dau întîlnire seara. Se iubesc cu patimă pe plaja pustie, iau masa la un restaurant, se mută la altul („cu muzică”) etc. Zilele se scurg după același tipic, plajă, restaurant, restaurant, plajă, însă El are coșmaruri („Eram într-un tribunal sau așa ceva...”), drept care, într-o noapte, după obișnuitul popas la circumșă, o aduce la El definitiv. Abia acum îi spune cine e, cu ce se ocupă, făcînd totuși în unele privințe („Era mai bine să se apropie de mine, să mă iubească numai pentru eventualele mele calități umane”), lucru de care Ea își dă seama imediat, după cum pricepe și altele, într-un mod ce te face să bănuiești mai degrabă experiența de viață, decît intuiția feminină („Te-ai fi iubit oricum ai fi fost, pentru că erai bun și te purtai cu mine cum nu se purtase nimeni pînă atunci. Îmi plăcea echilibrul tău, calmul tău stenic. Erai frumos și blind. Erai mai adolescentin decît mine. Aveai timidități și pudori de care-mi dădeam foarte bine seama. Erai un om cu suflet curat. Știam că ești înzestrat și capabil, se vede din ce făceai...”).

Plajă, plimbări, restaurant, excursii cu automobilul și vaporul, admirarea frumuseților naturii, Tulcea („În holul hotelului am observat privirile admirative ale celor din jur, cînd treceam înindu-ne de mină, absorbiți de ceea ce discutăm”), delta... Și deodată armonia e zdruncinată de El, care înțelege să pună la punct chestiunea viitorului imediat („Într-un cuvînt, am căutat s-o fac să înțeleagă că dragostea noastră fiind însăși viața noastră, n-aveam dreptul să nu-i asigurăm temelii solide.”), Ea refuză, într-un acces de isterie, să-și termine școala și conflictul pare aplanat. Se duc să vadă gurile Dunării, apoi se duc într-un sat din sud, unde mîncă pepeni („Lubențele erau dulci și aromate, aveau un suc suav... Cînd am desăvirșit sacrificiul, am mai cumpărat doi bostani și i-am dus cailor.”), tac metodic („Între cuvintele noastre se așezau tot mai des pauze lungi de tăcere”), Ea îl trimite după alune și la întoarcere n-o mai găsește.

Romanul din care am citat mai sus, *Piatra de incercare* de Anghel Dumbrăveanu, se vrea o carte serioasă, pe o temă și mai serioasă — dragostea. Ca atare, exprimarea sforțitoare, pretins intelectuală, abundența locurilor comune, formulate strident, și a aberațiilor rostite cu seninătate nu dovedesc familiaritatea autorului cu procedeele genului comic, ci marea lui sinceritate și imposibilitatea disimulării. Sînt convins de bunecă intenții ale lui Anghel Dumbrăveanu, dar în literatură ele nu fac doi bani. În miștile nepricepuților aurul sună calp și marile sentimente devin ridicole. Nocivitătea unor asemenea „scrieri” e dincolo de orice indoială. Pentru că, ce mesaj poate transmite o carte în care autorul nu are ce face cu personajele, drept care le infundă tot la două pagini în circumși, le pune să mediteze rizibil și să-și facă probleme din nimic? Și măcar de-ar fi un model de limbă românească! Cu așa lecturi, publicul își pervertește gustul și se duce de ripă pretenția de a face educație prin literatură. Ba, așa zice că și criticii au de suferit de pe urma lor. Dovadă, D. Micu, pentru care această fatală *Piatră de incercare* e, „în ansamblu, fără indoială, frumoasă”!

AL DOBRESU ■

Scriitori români de azi

Ov. S. Crohmălniceanu

E greu de spus care este cea mai bună carte a lui Ov. S. Crohmălniceanu. Criticului (născut la Galați, în 1921) i-s-au întîmplat multe, cunoaște mulți oameni și știe să vorbească pe limba tuturor. Desenator tehnic, în 1941, inginer constructor, consilier de presă la Comisia de redresare a economiei naționale, apoi conferențiar la Facultatea de filologie din București, el a fost mult timp unul din cronicharii literari ai revistelor *Contemporanul* (din 1947, pînă în 1951), *Viața românească* (din 1954, pînă în 1957, cu mari intermitențe) și *Gazeta literară* (1962—1965). Ca toți criticii mai importanți, a început deci prin a face cronică literară, chiar dacă indeletnicirea aceasta nu i-a adus, în afara unui Premiu de stat, în 1954, pentru volumul *Cronici și articole*, mari satisfacții. Lipsit de inhibiții și de prejudecăți, dintre criticii de astăzi el are, cu siguranță, gusturile cele mai largi. Citește, fără s-o ascundă, romane politiste (ca *Ralea* sau *Philippide*), scrie eseuri cinematografice și, ceea ce se știe mai puțin, povestiri științifico-fantastice (*O recenzie științifică*, *Prima lecție de geometrie*, *Ceilalți*). O antologie publicată de Vladimir Colin la *Marabout*, în 1975, *Les meilleures histoires de science-fiction roumaine*, îl prezintă, dealtfel, ca pe unul dintre cei mai importanți 12 autori contemporani de literatură S.F.

Atunci cînd alți critici așteptau, a scris despre *Liviu Rebreanu*, în 1954, despre *Tudor Arghezi*, în 1960, despre *Lucian Blaga*, în 1963. Pe cit de neplăcut este riscul începutului, pe atît de mare trebuie să fi fost satisfacția de a fi încălcat, primul, un tabu, de a fi deschis, primul, o ușă mult timp încuiată. Amintindu-și de cărțile acestea, criticul a vorbit mai tirziu, în termeni foarte exacti, despre resortul care a declanșat nașterea lor: „mi-a plăcut să fac pe spărgătorul de gheață, chiar dacă un asemenea vas nu manevrează prea elegant...”

Dar, încă o dată, care este cartea cea mai bună a lui Ov. S. Crohmălniceanu? La prima vedere, aceasta pare să fie *Literatura română și expresionismul* (1971), la origine o teză de doctorat. Deși ia lucrurile de foarte departe, de acolo unde orice apropiere este posibilă, criticul nu ocolește întrebarea frontală: „există o literatură română cu caracter expresionist?”. Răspunsul este negativ, totuși,

Cronica literară

Aurel Rău:
Întîlniri cu scriitorii

O carte ca *Întîlniri cu scriitorii* era oarecum de așteptat. Poet cultivat, admirator al stilului artist, Aurel Rău are și vocația dialogului. Sînt cunoscute mai ales traducerile sale. *Întîlnirile* — nu toate, firește — vin în prelungirea acestora. Destul să-i amintim pe Saint-John Perse și Ghiorgios Seferis. Dar autorul *Micropoemelor* se regăsește și în lecția lui Yasunari Kawabata (vorbind despre arta haikului) sau în proza atît de profund lirică a lui Ernst Jünger. Tot nevoia de confruntare, dar în alt sens, îl apropie de Lucian Blaga, Tudor Arghezi, G. Călinescu, M. R. Paraschivescu. Dacă-i numim și pe cei cîțiva scriitori sovietici (Ehrenburg, Voznesenski și Evtușenko) prezenți în volum avem deja sumarul cărții, de fapt — în intenția autorului — o succesiune de momente faste ale creației.

Dincolo de pretextul lor, dialogurile sînt pentru poet experiențe literare și de viață, fragmente posibile dintr-un jurnal de creație. Esențială ni se pare decantarea elementului de conjunctură. Nimic nu stă sub semnul improvizității. Dialogul e susținut în primul rînd cu opera, nu cu omul. Desigur, aflăm detalii însemnate, despre fiecare. De asemenea, autorul menține (cînd retranscrie) notația rapidă, eliptică și bănuim exactă, adică fără contrafaceri ulterioare. Impresia de „nespontaneitate” provine din erudiție. Poetul se dovedește pregătit dinainte pentru orice surpriză. Nu întîmplător folosește mai mult persoana a treia în dialog, ceea ce implică oricum reținere admirativă și o cenzurare în același timp a propriei subiectivități. De

expresionismul a existat și la noi, dar s-a manifestat prin pseudomorfoză, integrat, trăind adică subteran, în alte tendințe literare mai manifeste, la *Gîndirea*, la *Contemporanul*, în lumea oamenilor de teatru, mai ales. Rezultatul adevărat al acestui studiu, la care nu s-ar mai putea adăuga nimic, este o cunoaștere mai exactă, mai nuanțată, a unor scriitori importanți din perioada interbelică, o explcare mai adecvată, prin expresionism și prin întrebuintarea unor concepte specifice acestuia („Seelenaug”, „Ursituationen”, „Verkündigungsdrama”, „Formlosigkeit”) a extaticului, a cosmicului, a originarului sau grotescului din opera lor.

Dacă ținem seama de faptul că rezultatele acestei cercetări au pătruns și în *Literatura română între cele două războaie mondiale* (3 volume, 1967—1975), atunci se poate spune că, deocamdată, aceasta este cartea cea mai bună a criticului. Lucrare masivă, de peste 1800 de pagini, *Literatura română...*, în care sînt analizate zeci de reviste și peste 150 de scriitori, uimește prin informație și prin puterea de cuprindere analitică. Lucrarea este croită mai întîi pe o mare clasificare de genuri (proza, poezia, dramaturgia, critica literară) cu subîmpărțiri pe curente, pe stiluri, pe metode literare. Totuși, concepția nu este nici a lui Lovinescu, nici a lui Călinescu. *Literatura română...* este o tipică istorie literară universitară, cu accentul pus pe informație, pe ordine, pe atitudinea mai mult academică, fără polemici și fără răsturnări de ierarhii. Prospectul edificiului, planul, este și el universitar. Dacă e vorba de proză sau de teatru, criticul va utiliza rezumatul și caracterizarea de personaje. Dacă în discuție este poezia, atunci vom avea conșpecte descriptive, sprijinite pe citat. La proză, criticul va recurge mereu la proba prin Călinescu, la poezie, alături de acesta va mai fi convocat Eugen Lovinescu. Nu vor lipsi observațiile tematiche (tema cazarmii — Bacalbașa, Gh. Brăescu, literatura intelectualilor neadaptați — Vlahuță, Delavrancea, Brătescu-Voinești, Sadoveanu, Cezar și Camil Petrescu, tema școlii — Caragiale, Vlahuță, Delavrancea, Anton Holban). În general, emoția se ascunde și pagina, exactă și științific scrisă, se încălzește greu. Foarte rar apar metafora critică, portretul (Sadoveanu, Rebreanu, M. Blecher, Urmuz, I. Pillat și T. Vianu), amănuntul de viață (Philippide la Paris, amintirile religioase ale lui Voiculescu, încercarea de sinucidere a lui Sasa Pană, anecdotele lui G. Ciprian). Criticul arată mai greu că are preferințe, totuși, foarte vii sînt capitolele despre avangardă, despre critici și mai ales despre G. Călinescu.

Pe scurt, *Literatura română între cele două războaie mondiale* este un curs universitar, impresionant, o operă de consacrare, ieșită dintr-un principiu de maturitate — „rodnica relativismului înțelept”, și autorul ei — expertul cel mai competent al perioadei interbelice.

FLORIN MANOLESCU ■

aceea, tehnica e mai degrabă de eseu și nu de interviu, în sensul clasic al cuvîntului. E poate la mijloc și ambiția de a rivaliza cu marii maeștri, oricît de copleșitoare le-ar fi prezența.

Pe Saint-John Perse îl vizitează la Hyères. Cu adevărat pasionant devine cînd vorbește despre lumea Poeziei și a Poetului ca despre un teritoriu sacru. Nu ne-am aștepta. Aurel Rău reproduce, de data asta spontan, frînturi din *Exil*, *Cronică*, *Vinturi*. Se adresează parcă unor inițiați. Într-un fel, încearcă și aici comunicarea totală, în spiritul deplină familiarității. Fascinația precede înțelegerea. În compania poetului totul e de o desăvirșită discreție, ambianța locului, ca și gîndirea despre poezie și rostul ei.

Cineva spunea că Arghezi are simțul absolut al limbii, adică scrie așa cum vorbește. Indirect, Aurel Rău îl corectează, „Arghezi vorbește o limbă cursivă, precisă, obișnuită. De remarcă că întorsăturile și imperecherile fulgerătoare de cuvinte, metaforele aprinse, frazele tăiate cu acea singulară vervă stilistică nu apar în conversație.”

Și Yasunari Kawabata afirmă: „Eu vorbesc mai puțin bine decît scriu”. Pledoaria sa pentru artă e încărcată de sensuri existențiale, fiindcă implicit conține o negație a vidului. Rostirea nu e mai puțin memorabilă: „Actul creației domină scrișul, la nivelul artistic se decide opera.”

Lui Lucian Blaga îi dedică un capitol mai substanțial. Se simte înrădăcarea de spirit, dar și devoțiunea fără margini a neofitului. La început, face exerciții de vocabular poetic, rezumînd în cele din urmă — ne dăm seama — un dialog de-o viață. Cu emoție conșemnează fiecare prezență din ultimii ani în *Steaua*: traduceri din lirica universală, *Mirabila sămîntă etc.*

„Întîlnirile” lui Aurel Rău confruntă opera cu omul, prejudecata cu adevărul. Se spun lucruri grave, dincolo de simpla amabilitate. În ce-l privește, autorul e atent, precaut, distinge sinceritatea adevărată de pura complezență. Scrișorii și dedicații autografe completează în permanență textul.

Lectura acestei frumoase cărți ni-i apropie în chip nou și durabil pe cîțiva dintre marii artiști ai veacului nostru.

CORNEL MORARU ■

GRĂDIȘTEA,

un sat din tranșeele toamnei, în bătălia pentru recoltă

Cu câteva zile în urmă, aici, în lunca Oltețului, a nins. Fulgii s-au topit în nămolurile ultimei ploii, îngroșându-le, într-un pământ congestionat, virtuos, ca un magiun fierț excesiv. Toamnă aspră, dominată de neguri și griuri sumbre. Pe muchea cosmică ce înconjoară anotimpul asasinat în fașă, doar merele — încă neculese — au rămas cu foc în obraji. Vântul, pe ulițele pustii ale satului, a sfîșiat perdelele de frunze ce despărteau ogrăzile, apropiindu-le. Acoperisurile turcane de țigă sau siță, ce încă ieri păreau atît de îndepărtate peste piscuri de arbori, flori, și se zgîiesc drept în față, te zgîrie pe retina, țepoase, aspre, vrăjmașe, reci.

Am picat aici, pe malul Oltețului, în comuna Grădiștea, județul Vilcea, în plină luptă pentru salvarea recoltei toamnei. O luptă de uzură, puțin spectaculoasă, neînchipuit de simplă și de complicată, neînchipuit de extenuantă. Solicitînd mușchi și nervi, tenacitate și rezistență fizică, și mai presus de toate știința organizării, instinctul coeziunii, deci sentimentul social al omului din satul contemporan.

Grădiștea, un sat de pe dealurile Vilcei, într-o toamnă ce ceartă oamenii cu zăpezi și frig. Așadar, joi a nins, după ce miercuri fusese zloată, după ce marți și luni plouase într-una. Toți oamenii, din zori, pe cîmp, sub ninsoare, la adunatul porumbului, al fructelor, al legumelor. Seara, la primărie, ședință de „comandament”, cu primarul, cu președintele C.A.P.-ului, cu inginerii, cu brigadierii. Cuvintele vin greu, oamenii sînt oșorîți, ședința se prelungește din pricina oboselii, țigările aprinse ard uitate în miini sau la colțuri de buze, fiindcă gesturile sînt lungi, nesigure, proiectate cu incetinitorul, ca și cuvintele. Ce-i cu merele? se aude o voce, s-a isprăvit cu merele? S-a isprăvit, spune Ion Tănăsie, președintele C.A.P., azi fură trimise ultimele la Bălcești, la C.L.F. 28 de tone, cu cele 3 expediții azi. Udreo, tu cum stai, mă, cu porumbul? Virgil Udrea, șeful brigăzii numărul 2, om la vreo 50 de ani, tresare din arameala zehnei groase care-i acoperă umerii, clipește des, răspunde greoi, poticnit, după niște clipe în care a trebuit să se adune, să vină de pe unde era. Vine de undeva, de departe, de pe dealurile pe care ninge, dar acolo de unde vine el „e în ordine”, au lucrat toate cele 12 atelaje ale brigăzii, din care 8 conduse de femei, au mai lucrat și 5 de atelaje „personale”, adică boii „personali” ai cooperativelor, s-au pus în jug și vacile de lapte, au strîns și-au pus la adăpost vreo 20 de tone de știuleți, au mai livrat și cartofi, vreo 10 vagoane, numai vreo câteva sute de kile au fost refuzate, fiind „sub stas”, restul însă „a mers”, e bine... E multă apă pe cocenii de porumb, măcar o zi-două de-ar mai da soarele, mai sînt și vreo sută de hectare în care plantele n-au ajuns la maturitate, și acum, poftim, cu ninsoarea asta... Dar ardeii, care e situația lor, pleacă și ceva ardei la C.L.F.? Da, pleacă, astăzi pleacă 6 tone. Nu-i prea puțin? Tăcere, clătînări din cap. A fost greu, fiecare ardei a trebuit spălat, spălat de mîna femeilor, așa cum speli un copil, nu poți trimite la piață ardei cu pămînt pe el. Femeile astea au făcut treabă bună, mai cu seama echipa Elenei Busuioceanu, echipa asta a depășit planul la toate, și la ardei, și la varză... Acum, planul de operații pentru miine. Cum o să fie miine? O exclamație, cineva arată spre ferăstrău, ochii cîrpiți de oboseală se deschid mari. Nu mai ninge, un cer sticlos inundă cu lumină somniferă satul, prin odaia inecată în fum de țigară trece un freamăt, un oftat de uzurare, și deodată toți ochii se închid. Trebuie să te ridici în picioare ca să poți tine cuvintele drepte. Se ridică toți, fiindcă toți pică de somn și toți se vor treji. „Planul de operații” se face, deci, în picioare, cu niște oameni foarte oșorîți, dar treji.

Grădiștea, un sat de pe dealurile Oltețului, într-o toamnă aspră, cu oameni treji.

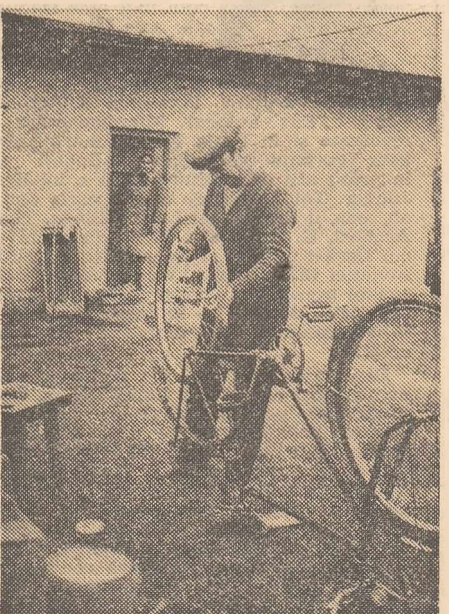
În noaptea de joi spre vineri, un vînt curat și rece a clătît sticla cerului, a purificat văzduhul pînă sus, a făcut loc —

înlăturînd norii iernali — unor stele frumoase, sub care satul a dormit profund, pregătindu-se pentru dimineața altor lupte.

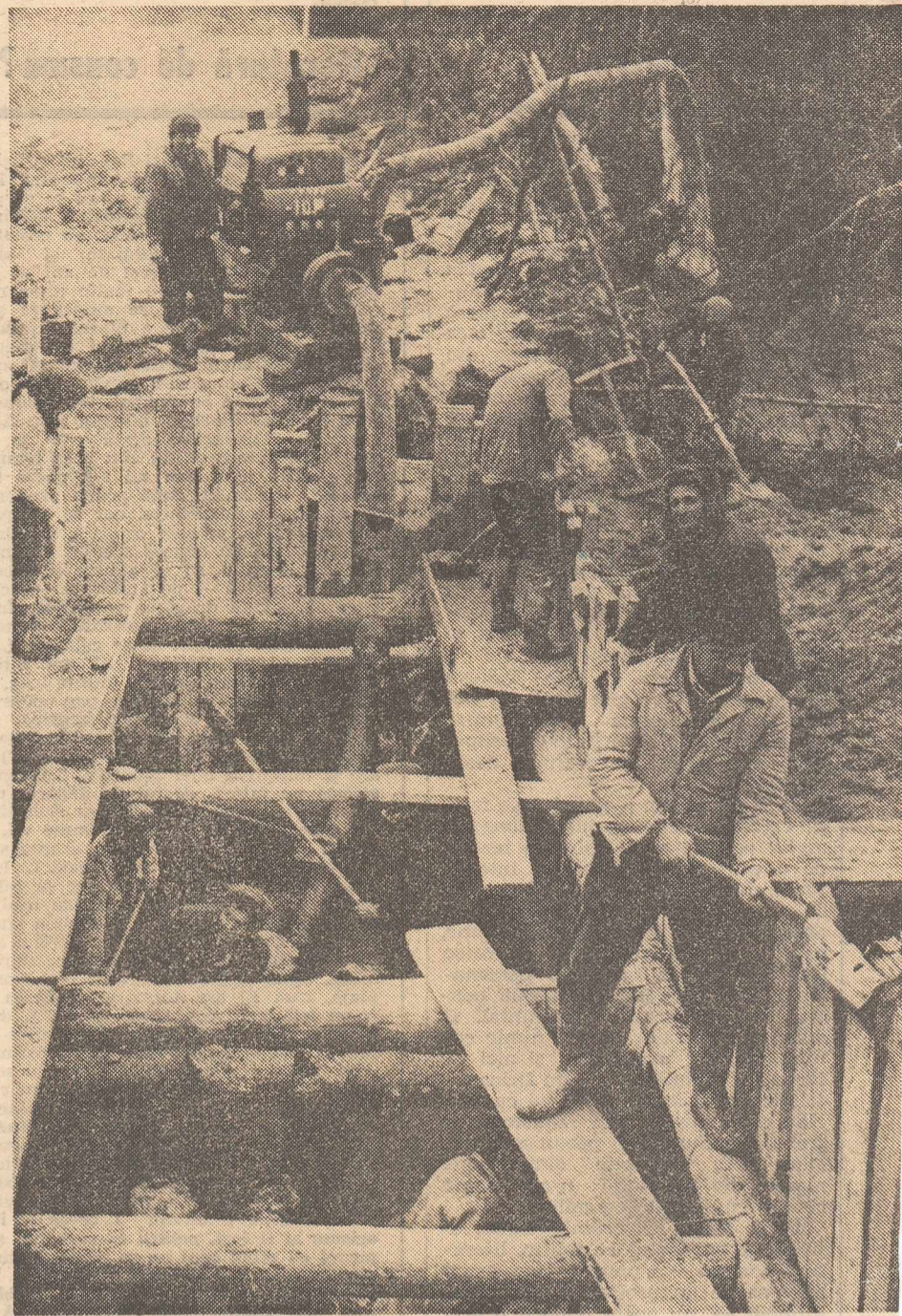
Grădiștea, sub lumina albă, matinală, a sfîrșitului de octombrie, cînd bruma se face abur imblinzind un soare țepos și rece, e o definiție a Olteniei de lîngă cer.

Sat lîngă cer, între lunca Oltețului și dealuri care se sting în zări. Sat mare (4200 de suflete), sat vechi, unul din cele mai vechi ale acestei țări, printre primele menționate în acte scrise, dintr-o vreme în care veștile sînt sumare, tulburi, contradictorii. Sat care, încă din 1489, își rostește numele deslușit, într-un hrisov prin care voievodul Vlad Călugăruș înțărăște unui anume Stanislav „cu fiii săi și cu frații săi” stăpînirea acestui trup de luncă și dealuri, „pentru că le este veche și dreaptă ocină”, veche și dreaptă casă ridicată pe temelii înfipte adînc în vreme. Lîngă cer, pe dealul care se cheamă „La cetate”, se văd și astăzi urmele unei cetăți dacice de pămînt, devenită ulterior, după cum se poate vedea pe harta Imperiului roman din secolele II—III e.n., un centru rural roman, nucleu de viață și de civilizație cu largă iradiere, deopotrivă în spațiu ca și în timp. Satul e „Grădiște” de cînd se știe, hrisovul din 1489 îl pomeneste la fel, el își păstrează numele legendar, folcloric, mult după ce vechea cetate devine sat, mult după ce peste ruinele cetății se sădesc pomi sau se scumă cu plugul. El rămîne însă, mereu, ca și în vechime, un centru incandescent de viață, zămislitor de istorie, amestecat în toate marile ei răsuciri. În 1907, răsculații din Grădiște îl au în frunte chiar pe primarul comunei, Constantin M. R. Popa, satul fiind decretat, pe hărțile stăpînirii, ca un „nucleu periculos de instigatori”, cu largă iradiere peste Valea Oltețului. În Grădiște va activa, mai tîrziu, în anii grei ai ilegalității, o puternică celulă a Partidului Comunist Român. Un distins cărturar, fiu al satului, pensionarul Dumitru Cumpănașu, membru al P.C.R. din 1939, lucrează, la ora de față, la alcătuirea unei monografii, care să pună în pagină prezentului zidirea trairică a istoriei, luptele ei, faptele ei. Litera acestei istorii e robustă, măscată, ca și boabele toamnei saturate de umezeala tîrîinii, ca și merele ce se coc lîngă cer, la „Cetate”, urmîndu-și ciclul dulce și ferm al creșterii, indiferente la „anotimpul care le ceartă cu frig, cu ploii, cu zăpezi premature.

Sat lîngă cer, cu oameni treji, pe care nici o vrăjmășie a cerului nu-i sperie. Oamenii, ne spune primarul Nicolae Roșculescu, se așteptau la capriciile vremii, știau că vin. Această așteptare, aici, în Grădiștea, este mai mult decît o alarmă atavică a omului aruncat sub cer, în bă-

Pentru Nicolae Roșculescu, primarul comunei, starea bicicletei este o chestiune vitală: el străbate cu ea, din zori și pînă-n tîrziu noaptea, o comună întinsă pe 40 de kilometri pătrați, de la un front la altul al bătăliei pentru recoltă.

taia tuturor vînturilor, este de fapt un sentiment istoric. Știu că puhoaietele cerului vin, știu că nu se pot retrage — unde să te retragi, din calea vremii? —, știu ce pierd, știu că trebuie să se bată. Au făcut-o de cînd se știu, o fac cu atît mai mult astăzi, cînd, mai mult ca oricînd,

au pentru ce se bate. Au o zestre a murcii și-a vieții lor pe care n-o pot lăsa distrugerii.

Există în Grădiștea, ca în toate locurile în care istoria se legitimează prin timp glorioși, eroici, purtați înainte de clocot viu al mulțimilor, un acut sentiment

Scrisori comentate

Aproape de lumea dezlănțuită a mahalalei

Patru pagini garnisite cu un scris ordonat și strîns, cu litere terminate în sprintare și grațioase arabescuri de parte de a te lăsa să ghicești tonul patetic și violența faptelor ce le conțin. Argumente, acuzații, dovezi, toate subliniind o viziune foarte personală asupra adevărului, se năpustesc, te copleșesc, încercînd să te convingă că semnatarul este cea mai năpăstuită viețuitoare de pe tot mapamondul. Numeroasele date menite să te facă solidar cu cauza sa vizează în mare parte neputința autorului scrisorii de a-și impune punctul de vedere în problema amintită, insinuîndu-se sau afirmîndu-se direct că posibilitățile sale materiale, spre deosebire de cele ale „concurrentei”, sînt insuficiente să-l apropie adevărul pe care celălalt l-a dobîndit ilicit, în cazul cel mai fericit doar cu relații, altfel spus „pile”. Iată această scrisoare primită la redacție: „Subsemnații Thomae Michail și Thomae Elena, ambii cu domiciliul în Brașov, venim la dumneavoastră, și vă rugăm să ne îndrumați cui trebuie să ne adresăm, să cerem ajutor, pentru a se termina cu chinurile și persecuțiile

de tot felul la care sîntem supuși vîrstă la care avem nevoie de liniștită sprijin. Despre ce este vorba? Am doi copii, un băiat și o fată, am căsătorii, care au fost secerate boală gravă și neiertătoare. Au lăsat urma lor cîte doi copii, aceștia rămîn numai cu mama și cu tatăl lor, cu ginerele și respectiv nora noastră care s-au căsătorit și au început școlile și cu amenințările, cu bătăliile și scandalurile la adresa noastră. I-am scos lucrurile afară din casă, am făcut procese de evacuare, ne-au amenințat și terorizat în tot felul, pe la medicii legiști, sîntem în permanentă amenințați de ginerele și noi cu internarea într-un azil nebuni”.

Brașov, strada Dealul Cetății, strada în pantă, cu vilioșoare cochete alternează cu masive construcții, ștergînd ca niște veritabile cetăți, cu scări groase și scări din piatră. Numărul se află fixat pe cărămizile unei case de „cetății”. O primă scară te duce într-o curte, de unde alte două scări introduc în apartamentul familiei Thomae și Deak (nora, și cei doi copii, între 8 și 20 de ani, ginerele). La cei doi bătrîni vine foarte des vizită o vecină, Coman Elisabeta, locuiește de 35 de ani într-un apartament vecin. În ziua în care am vizitat familia Thomae, Coman Elisabeta care se afla acolo îmi spune: „În septembrie a venit noru-sa cu unu-

MICA PUBLICITATE

Cițiva reporteri în travesti răspund unor anunțuri de la „Mica publicitate”. Nu este vorba despre un amestec intempestiv în treburile personale ale cetățeanului. Rindurile care urmează vin în sprijinul unor doleanțe, speranțe și bucurii omenști, dînd viață, relief și culoare unor sentimente constrînse să devină publice, în stil telegrafic și la prețul de 2,50 lei cuvîntul.

CERERI SI OFERTE DE SERVICIU

„SUPRAVEGHEZ preșcolarii, organizez joacă, mici excursii — 4 ore zilnic, vorbesc limba engleză. Zona Piața Dorobanți, Piața Aviatori, Cartier Floreasca”.

La numărul de telefon indicat, aveam să fiu intîmpinat de vocea plăcută a unui bărbat care s-a recomandat a fi inginer pensionar și fost sportiv de performanță. „Eu vin în ajutorul acestor copii, a a- daugăat dînsul, le organizez mici excursii în jurul Bucureștiului și prin tot Bucureștiul. Am avut și anul trecut două grupe a cite 5 copii cu care am fost prin toate muzeele, prin toate parcurile și care copii aveau, după aceste excursii, o teribilă poftă de mîncare, erau plini de viață, calți, și așa spune, dacă nu cumva credeți că exagerez, că erau chiar și mai inteligenți. Chiar dacă nu sînt specialist în probleme de pedagogie, am fost totuși părinte și, în deplină cunoștință de cauză, știu că un singur mare dezavantaj au copiii de astăzi într-un mare oraș cum este Bucureștiul: le lipsește joaca în aer liber, le lipsește excursia, plimbarea, ba chiar și exercițiul fizic. Din acest motiv, eu îi supraveghez pe copii timp de patru ore, cel puțin trei zile pe săptămînă, taxa fiind de 100 de lei pentru fiecare copil sau, pentru toate zilele săptămînii, cu excepția duminicii, firesc, percep o sumă de 175 de lei de copil”.

Aveam să mai aflu că sînt al optulea părinte care se interesează de modul în care decurge activitatea unei astfel de grădinițe particulare. L-am mai întrebăat dacă dispune de un spațiu anume amenajat pentru a-și desfășura activitatea în casă în caz de vreme rea. După spusele sale, nici nu are nevoie. Fie vreme rea, fie vreme bună, dînsul, adept al activităților în aer liber și al călîrii copiilor cu orice preț, timp de patru ore pe zi îi plimbă, la propriu și la figurat, îi deprinde cu viscolul, gerul, ploaia, zloata și așa mai departe. Iar dacă vremea este absolut imposibilă, dînsul apelează, conform unei înțelegeri de dinainte stabilite, la apartamentul unuia dintre copii.

N-avem nimic împotriva acestui om și a altora care se ocupă de astfel de lucruri, mai ales că, așa cum se poate lesne constata, părinții apelează la serviciile lor. Trebuie să recunoaștem că, prin intuiția lor, astfel de oameni au sesizat o deficiență anume în ceea ce privește supravegherea preșcolarilor. Semnalăm doar faptul că astfel de oameni, cu un orar redus, cîștigă niște substanțiale sume de bani pentru care, desigur, plătesc impozitele respective. Singurul lucru care ne nedumereste este acela că n-au fost organizate, civilizate și cu persoane de încredere, ba chiar și calificate, care să dispună și de un spațiu adecvat, astfel de servicii care pot fi controlate mai îndeaproape.

Cine sînt, adică, acești oameni, cine garantează pentru probitatea lor, care este pregătirea lor profesională într-ale pedagogiei, dispun dînsii de un spațiu adecvat muncii pe care o fac și, desigur, sumele pe care le prînd reprezintă o adevărată contravaloare muncii depuse?

VINZĂRI

„VIND frac Impecabil, vîloară maestru”.

„Vioara are înseris pe ea anul fabricației: 1915. Paralel cu liceul urmam și conservatorul; aș fi vrut să studiez muzica, părinții însă s-au revoltat, cum, ziceau, d-ai-a am cheltuit o groază de bani ca să te faci lăutar, și n-au acceptat și dacă ei n-au acceptat, m-am înscris la Facultatea de drept din Iași. Muzică făceam de nevoie, cîntam adică în orchestrele cinematografelor, știți probabil că pe vremea aceea cinematograful era mut și ilustrația muzicală se făcea din culise, și din cîntat m-am întreținut la facultate. Am cîntat și în orchestra Filarmonicii; pe timpul acela dirijor era George Enescu. La sfîrșitul unei repetiții curgea sudoarea de pe el ca de pe un hamal și chiar așa zicea maestrul: „Înainte de a fi geniu, trebuie să fii hamal” și apoi exersa cinci ore la vîloară, fără exagerare, cinci ore încheiate, dacă vă puteți imagina, cel mai mare violonist al nostru...”

Cînd am intrat în barou am înscuit vîoara și-am pus-o în cui, îmi plăcea să fac

lucrurile temeinic și n-am mai deschis-o decît după ce-am fost dat afară din barou și citisem în ziar că se organizează un concurs pentru un post de violonist la Filarmonică. M-am prezentat și fiindcă reușisem, examinatorul mi-a spus că obiceiul este ca cel puțin șase luni să lucrez fără retribuție, dar nu de aceea am refuzat, pe locul doi se clasează o femeie care lucrează deja șase luni fără leață și acum plîngea de nu mai putea. Am refuzat și iarăși n-am mai deschis cutia viorii vreo 20 de ani, pînă anul trecut cînd avînd nevoie de bani m-am prezentat cu ea la maestrul Polak care a evaluat-o la șase mii, costă mult mai mult, mi-a zis, dar o vei vinde greu, cu un frigider era mai simplu, dar asta e vîoară de maestru și anul ăsta, gîndindu-mă să-mi renovez casa, mi-am adus aminte de vîoară și de prețul fixat de maestru. Casa asta stă la roșu de peste 18 ani. Am avut o altă casă, pe strada Domnița Anastasia, care a fost mai întîi naționalizată, apoi s-a revenit și-am putut s-o vînd prin 1952; cel care a cumpărat-o a venit cu un sac de bani din Odobestii, era negustor de vinuri, dar cu noroc nu mi-a fost: din banii obținuți am cumpărat terenul ăsta pentru casă și casă n-am reușit să-mi mai fac, am ridicat pereții și au rămas așa și apoi mulți ani, aproape 18, am tot băgat bani în ea și degeaba, fiindcă după cite vedeți tot la roșu este. Între timp însă mi-au crescut feciorii mari, unul a ajuns inginer electronist, celălalt — economist, economistul s-a însurat, a făcut și un copil și probabil că foarte curînd și inginerul îi va lua exemplul, astfel încît casa a devenit neîncăpătoare. Economistul s-a și mutat, ambiția mea este însă să-l aduc înapoi și să ridic pentru asta un etaj la casă; ideea cu etajul mi-a dat-o un plămămar, a venit într-o zi și mi-a spus direct, fără ocolișuri, că-mi dă o sută de mii de lei dacă-i dau voie să-și construiască un etaj deasupra; bineînțeles că nu i-am dat voie, i-am mulțumit frumos pentru ideea pe care mi-a dat-o și am pornit la lucru. Eu sînt pensionar, băieții au lefuri, dar fac ce fac și la sfîrșitul lunii tot la mama lor vin să ia cu împrumut. Am vîndut tot ce-am avut, tîn foarte mult să-mi adun băieții pe lingă mine și de ce să nu recunosc, mă gîndesc mai mult la băieții băieților mei.

CUMPARĂRI

„CUMPAR ochelari auditivi și butelie de aragaz”.

Între cele două obiecte, ochelari auditivi și butelie de aragaz, în afară de faptul că toată lumea știe cit se caută, există încă multe diferențe. Astfel anunțul, așa cum apare el la prima vedere, nu putea fi dat decît de un om în vîrstă, bărbat sau femeie, care aude din ce în ce mai puțin și căruia îi este tot mai greu să taie lemne în curtea unei căsuțe din marginea orașului.

Dar nu, nu este bătrîn, este un tînăr de numai 23 de ani, tehnician dentar la Sîngeorz Băi. Pe neașteptate între acest băiat și lume a căzut o imensă perdea de sunete neauzite, și așa cum pe unii îi dor urechile de prea mult zgomot, pe el liniștea era aceea care îl făcea să sufere. A intrat și a urmat o școală specială de hipocuzicii unde, datorită medicilor și profesorilor stăruitori și în primul rînd datorită lui însuși, șterge multe din necazurile infirmității, ajutat fiind și de inteligența sa, care îi permite să întuiască atunci cînd nu aude. Își caută o meserie care să nu depîndă în nici un fel de auzul său înșelător, o găsește, o învață, muncește, este mulțumit de munca lui. Este, cîm și-a dorit, un tehnician dentar cu nimic deosebit de ceilalți, are 23 de ani, joacă fotbal într-o echipă locală, aude înfinit mai bine decît în primii ani. Nu însă de-ajuns, desigur. Solicită ochelari auditivi, însă cei care i se oferă nu-i poate purta, ei sînt ca niște semne ale infirmității și într-un anume fel amintesc de clopoțelul pe care erau siliți să-l poarte agățat de gît leproșii în evul mediu. Ochelarii aceștia cu proteze auditive sînt și ei parcă tot clopoței ai surzeniei, iar celor care au luptat ani de zile nu ca să-și ascundă infirmitatea, ci ca să și-o atenueze, să și-o înfrîngă, le par un simbol al zădărniceii. Iată cum un mic amănunt transformă un aparat ajutător în contrariul său. Fiecare juvenil, ar putea spune cineva căruia nu i-ar lipsi nimica din auzul său, știm însă bine că printre fleacuri sînt și dintre acelea pe care de a deveni importante, deci periculoase. Și la urma urmei de ce să nu înțelegem

că un tînăr refuză să poarte o pancartă pe care să scrie că e surd? El și alții ca el, și bătrînii chiar (oamenilor nu le place să-și evidențieze slăbiciunile, asta este o chestiune de bun simț) ar putea fi ajutați cu mijloace tehnice mai discrete care să țină seama de ei, de sensibilitatea lor. Băiatul l-a rugat deci pe ruda lui din București, inginerul Dumitrascu, să dea un anunț pentru el. A aflat că se găsesc ochelari auditivi de ocazie, străini, pe care, purtîndu-i, știu numai tu că te ajută să auzi mai bine, astfel că nici un necunoscut nu va mai țipa la tine ca să se facă auzit. N-a găsit. N-ar fi fost mai bine să nu ajungă el să caute ceea ce cu efort și înțelegere ar fi găsit la noi acasă? Că doar nu „merge și așa”!

Bineînțeles că butelia de aragaz le-ar trebui părinților, dar și aici slabă nădejde.

SCHIMBURI DE LOCUINȚE

„LEHLIU gară — Ialomița, apartament două camere, pentru garsonieră, București”.

Iată, fără îndoială, un anunț care ne-a intrigat de la început și ne-a făcut să ne apropiem mai mult, să cercetăm ce se află dincolo de cele citeva rînduri, reproducem mai sus. Petrișor Foca este originar dintr-o comună din județul Gorj, dar se află de mai bine de 35 de ani în București, trăind pe la diferite rude sau cu chirie, la gazde amabile și cu spațiu excedentar. De exact 26 de ani lucrează la „Crinul” — fabrică de tricotate avînd sediul pe Nerva Traian, în cadrul căreia este încadrat ca șef de atelier. În 1971 a fost însă transferat la Lehliu-gară, comună mare din județul Ialomița, la 60 km de București, unde se înființase o secție nouă a întreprinderii. Șef de unitate a fost numit chiar Petrișor Foca, dar ca remunerație i-a fost păstrată cea de șef de atelier — amănunt care va apăsa decisiv în povestea noastră. În patru ani de zile la Lehliu s-a pus pe picioare o investiție de citeva milioane, s-au calificat peste 800 de femei, unitatea a început să dea bune rezultate, susținînd chiar un comerț de desfacere cu 13 țări străine, direct din gara comunei Lehliu-gară! În toamna lui 1973 s-a dat în folosință în comuna ialomițeană un bloc de locuințe avînd 20 de apartamente, inițial repartizate în exclusivitate lucrătorilor de la secția de tricotate. Numai 9 dintre ele au fost în cele din urmă distribuite celor de la „Crinul”, între care unul șeful de unitate. Petrișor Foca este însă plătit drept șef de atelier și cere de mai multe ori conducerii întreprinderii, aflată la București, să se hotărăscă: sau îl face șef de unitate, ceea ce era de fapt, sau să-l înlocuiască și să-l transfere înapoi la București. În cele din urmă a fost aleasă a doua cale, Petrișor Foca întorcîndu-se din martie 1975 în Capitală, la sediul central al fabricii. A păstrat însă apartamentul cu două camere (doar 24 metri locuibili cu totul) din Lehliu, plătînd în continuare chirie și sperînd într-un schimb-minune, cineva plecînd din București tocmai la Lehliu-gară și cedînd garsoniera lui Petrișor Foca. A fost somat de primăria comunei să evacueze locuința, în care de la o vreme își ținea numai mobila, dar a refuzat, arătînd că altă locuință n-are și deci se încadrează destul în lege, după părerea sa, lucru pe care nu l-a mai negat nimeni. Anunțul la ziar i-a adus pînă acum — chiar dacă vă poate prînde mirarea! — vreo trei, patru solicitanți, mai mult pensionari care ar dori să se mute undeva mai la țară, dar condițiile oferite de aceștia în București erau greu acceptabile. „Și totuși nu sînt pretențioși, zice. Nu-mi trebuie decît o cămaruță acolo, lingă o bucătărie și-o baie — dar o casă în care să se poată sta. Altă soluție nu văd; să-mi fac proprietate la 50 de ani, acum cînd n-am nici cui s-o las? Am cerut întreprinderii măcar o casă la mina a doua, adică una din care alții, mai tineri, s-au mutat și au părăsit-o, dar n-am obținut încă nici așa ceva. Cînd am lucrat în învățămînt, acum multă vreme, ajunsesem pe locul al treilea în lista de priorități pentru repartiție de locuință. La „Crinul” am trecut al 12-lea, apoi s-a făcut altă listă și m-am trezit pe locul 60, am plecat la Lehliu și cînd m-am întors eram al 120-lea. Eu sînt singur; cum se vede, alții au mereu prioritate înaintea mea”.

DECESE

„CONDUCEREA Uniunii Scriitorilor din R.S.R. anunță cu profundă durere încetarea din viață după o grea suferință, la 21 octombrie 1976, a scriitoarei LIVIA STORESCU, membră titulară a Uniunii Scriitorilor...”

La 1 decembrie 1976, Elisabeta Stroici, căreia prietenii îi spuneau Liseta iar în lumea literară era cunoscută sub numele de Livia Storescu, ar fi împlinit 85 de ani. Însă într-o seară din această toamnă, în timp ce stătea la birou, a atîpit și a alunecat de pe scaun. Întîmpla-

rea nu a rămas fără urmări. Livia Storescu a trebuit să fie operată. Timp de două luni a îndurat, fără să se plîngă, suferințe atroce.

Întreaga viață Livia Storescu a evitat să se socotească mai presus de ceilalți, deși fusese una din studentele cele mai bune ale filologului Alexandru Philipide, deși cunoscupe pe Victor Eftimiu și se tutuise cu Aepsina Macri, deși frecventase aceleași cercuri ca și E. Lovinescu, frații Teodoreanu, Mihai Codreanu, Topirceanu, Ibrăileanu, Stere și fusese prietenă apropiată cu Otilia Cazimir.

„Debutează din anii tinereții în paginile revistei Adevărul literar și artistic cu articole, recenzii, traduceri și cronici dramatice.

Da, dar abia după război Livia Storescu se afirmă cu adevărat. La o vîrstă la care cei mai mulți visează să ducă o viață cit mai tîhnită, ea începe să depună o febrilă activitate de traducătoare, contrazicînd imaginea idilică a buniculelor care împletec ciorapi pentru nepoți. De-abia acum își dovedește ea întreaga putere de muncă. Tot ce face e ca un protest împotriva senectuții.

„LIVIA STORESCU face cunoscută peste hotare literatura română, traducînd din scrierile noștri clasici și contemporani un număr însemnat de opere, făcînd din munca de traducător o artă majoră prin păstrarea farmecului originalului...”

„...Încinerarea a avut loc sîmbătă 23 octombrie 1976 la Crematoriul Cenușa.”

DIVERSE

„INTREPRINDEREA metalurgică NEFERAL din București... cedează prin transfer o locomotivă de manevră de 120 CP... Relații suplimentare la... etc.”

Spre deosebire de autobuzul 46 C — a căruia linie este compusă din exact și numai 3 mașini (autobuz care îi înnebunește pur și simplu pe cei 1.500 de muncitori, cit numai un schimb al întreprinderii NEFERAL, din București), locomotiva LDM 190 își face și astăzi datoria, așa cum și-a făcut-o timp de 10 ani de zile.

Ingineră Elena Tuceac — care pe bază de 46 C e răcită cobză — îmi vorbește cu lux de amănunt despre această locomotivă care își așteaptă acum un nou stăpin: a venit aici, la NEFERAL, așa cum spuneam acum zece ani. Era nou-noută, de culoare albastră deschis; astăzi arată mai altfel, este și mai fîsec, a mai fost cirpita pe alocuri, totuși funcționează perfect lucrînd 24 de ore din 24. Schimb continuu. Se schimbă doar cei trei mecanici, mai vîrstnicii Radu Nicolae și Ionel Ștefănescu (care mai au citeva ani și vor ieși la pensie) și cel de-al treilea, tînărul Cristea Ticu.

În ultima vreme întreprinderea deserveste — în ceea ce privește manevrarea vagoanelor — și „Acumulatorul”, întreprindere învecinată. Dacă la început vagoanele erau purtate doar în incintă, astăzi, iată, datorită amploarei pe care a luat-o producția de aici — și pentru care NEFERAL-ul a primit chiar Ordinul Muncii clasa a III-a — transportul metalelor se face și în afară, ieșînd chiar și traversînd magistrala de cale ferată București-Constanța, în curs de electrificare totală. Practic, buclucurile cu micuța LDM 190 au pornit de aici: obligată să tragă după ea garnituri din ce în ce mai mari, să le transporte de pe o linie pe alta, înspre și de la întreprindere către stația de expediere, cei de la căile ferate au început să protesteze, și pe bună dreptate: au fost cazuri în care LDM 190 s-a întepenit exact între linii, blocînd acceleretele de litoral și obligînd întreprinderea „mamă” să plătească locații usturătoare. Și cu toate acestea, „oamenii au îndrăgit-o, au îndrăgit-o nespun, era singura noastră locomotivă, sînt mulți aceia care regretă că sîntem nevoiți să o cedăm cine știe cui, au început chiar să sosească diverse delegații, chiar ieri au fost niște tovarăși de la o întreprindere mecanică, ai noștri se uitau la ei nu știu cum, așa, cam chiorși: adică ne-o ia, într-adevăr? Ce putem însă face?”

„Într-adevăr: ce mai poți face cu o mașină care nu mai poate, nu mai are cum să facă față noilor cerințe ale unei întreprinderi aflate în permanent dezvoltare, în permanent și spectaculoasă dezvoltare?”

De curînd, o nouă locomotivă — de 700 CP — a intrat în dotarea întreprinderii. Noul își impune legile sale. Oamenii au și botezat-o pe aceasta din urmă: „AUGUSTINA”. A fost produsă la întreprinderea „23 August”, poate că din pricina asta.

Grupaj realizat de
VICTOR NIȚĂ
NICOLAE CRISTACHE
IULIAN NEACȘU
DUMITRU GRAUR
GEORGE ARION
HORIA PATRAȘCU

Din nou prezent la Timișoara, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, condus de Adrian Păunescu, a reușit să desfășoare pe spațiul a șapte ore, în fața a mai bine de 4.000 de spectatori, o întimplare literar-artistică al cărei calificativ este cu adevărat „excepțional”. Desigur regretăm și cu acest prilej că folosim deseori în cronici cuvântul „excepțional” dar pentru tot ceea ce s-a întâmplat la Timișoara, în Sala sporturilor, nu cunoaștem deocamdată alt cuvânt.

De mai mult timp sintem întrebați în legătură cu așa-zisele culise ale organizării spectacolelor noastre. Am răspuns și public că numărul comun al acestora este o muncă aspră, uneori întâmpinând adversități, o muncă nu de fiecare dată extraordinară de interesantă și extraordinară de atrăgătoare. Iată, de pildă, pentru a da unele amănunte, nici acum nu a putut fi prezent în fața publicului din Timișoara actorul Florian Pittiș. La întrebarea „de ce” se poate răspunde în felul următor: din cauza lipsei de bunăvoință a actualului director al Teatrului Bulandra, tovarășul Riman. Despre discuțiile cu domnia-sa s-ar putea scrie zeci de pagini, căci de fiecare dată dînsul se simte dator să explice rolul și munca Teatrului Bulandra, ca și cînd nu le-am cunoaște, și tot de fiecare dată sintem nevoiți — cu sfiala respectivă — să încercăm să-i explicăm că atît instituția pe care o conduce cit și Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, condus de Adrian Păunescu, au, la urma urmei, aceleași atribuții și sint datorare în egală măsură publicului. De pildă, înaintea organizării spectacolului cu numărul 200, cel de la Cluj-Napoca, anunțându-l că am dori să fie prezent și Florian Pittiș, dînsul a răspuns că nu este nici o problemă, dar apoi, peste două zile, într-un mod am spune miraculos, o piesă în care actorul joacă un rol principal a apărut pe tapet. Dornici să-l avem totuși în mijlocul nostru pe Florian Pittiș am hotărît, cu sacrificiile corespunzătoare, să mutăm spectacolul. Iată însă că tovarășul director Riman a spus un „nu”, atît ironic cit și hotărît. Doar datorită înțelegerii superioare a spiritului tînar manifestate de Comitetul pentru cultură și educație socialistă al municipiului București am reușit să-l determinăm pe tovarășul Riman să accepte să-l achităm suma de lei 4.232, adică întreaga rețetă pentru spectacol „Titanic Vals”. În preajma cenaclului cu numărul 201, l-am rugat din nou pe tovarășul Riman să faciliteze prezența la spectacol a lui Pittiș. Din capul locului ne-a răspuns „nu” și a urmat lecția deja cunoscută despre rolul și despre disciplina — ce sint de fiecare dată prezente în teatrul ce-l conduce și a mai urmat și recomandarea ca să nu stricăm buna ordine și echilibrul ce domnesc în instituție. Aveam toate motivele să credem că solicitînd pentru un numeros public un actor de talia lui Pittiș, ei bine, această acțiune nu are nimic comun cu atențatul la disciplina de fier ce există — sintem asigurați — la Teatrul Bulandra. Cu toată bunăvoința Comitetului pentru cultură și educație socialistă al municipiului București, opoziția tovarășului Riman s-a dovedit a fi victorioasă. Nu ne-a consolat ci ne-a impresionat faptul că Florian Pittiș ne-a condus la gară și că înainte de spectacol a expediat o telegramă în care-și exprima regretul neparticipării ca și faptul că publicul timișorean, cel de la cenaclu, și rămîne și de astă dată necunoscut. Lipsa aceasta de bunăvoință vine în totală contradicție cu numeroasele și emoționantele dovezi de înțelegere manifestate față de existența și buna desfășurare a acestui cenaclu de către, de pildă, comitetele județene P.C.R. Bistrița-Năsăud, Cluj, Covasna și, recent, Timiș. Sau, din domeniul teatrului, cea a tovarășei directoroarea a Teatrului Gulești, Elena Deleanu, care cu regularitate ne ajută să-l avem în mijlocul nostru pe actorii Florin Zamfirescu și Mihail Stan. Iată un alt gest cu adevărat impresionant aparținînd redacției de limbă maghiară din cadrul Televiziunii: în chiar ziua desfășurării spectacolului, luni 1 noiembrie, era programată emisiunea în limba maghiară. Pe lângă faptul că în mod obișnuit Erika Jozsa, veche membră a cenaclului, este crainica emisiunii, ea avea în emisie și un serial de a cărui reușită, în treacă făcuse, nu avem motive să ne îndoim. Pentru a ne ajuta, conducerea redacției de limbă maghiară a convocat urgent o acțiune din Tîrgu Mureș care să-i țină locul și, din cîte știm la ora aceasta, lucrurile au decurs mai mult decît perfect. Foarte frumos ajută acest cenaclu, chiar dacă în tăcere, tovarășa Margareta Niculescu, directoarea Teatrului „Tîndărică”, pentru că iată, reușim să-l avem spectacol de spectacol pe Radu Gheorghe. La buna desfășurare a acestei întimplări literar-artistice am fost ajutați cu foarte multă bunăvoință și de comandantul pompierilor, tovarășul general-maior Gheorghe Briceag.

Au făcut eforturi serioase, putem dealtfel să le spunem și sacrificii, pentru a participa Tudor Gheorghe și Gil Dobrică.

Cum la ora cînd redactăm aceste rînduri oboseala își spune cît de cît cuvîntul, ne vom limita la o concluzie banală ca formulare dar exactă ca sens: cînd există bunăvoință totul se poate.

Noutatea absolută a întimplării literar artistice cu numărul 201: prezența lui Dan Andrei Aldea.

**PROGRAMUL
CENACLUILUI
NOSTRU**

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, condus de Adrian Păunescu, anunță următorul program de principiu pentru luna noiembrie:

- **SLATINA, 6 noiembrie. Spectacolul va avea loc la noua casă de cultură cu începere de la orele 18. Biletele se pot procura prin organizațiile U.T.C. din întreprinderi și școli**
- **PETROȘANI, 20 noiembrie. Spectacolul va avea loc la casa de cultură a orașului cu începere de la orele 18. Biletele se pot procura prin organizațiile U.T.C. din întreprinderi, școli și facultăți**
- **BUCUREȘTI, 27 noiembrie. Spectacolul va avea loc la Sala Sporturilor și Culturii (Sala Polivalentă) cu începere de la orele 18. Biletele se pot procura, începînd cu vineri 5 noiembrie, de la Teatrul Național.**

Conducerea cenaclului studiază de asemenea posibilitatea organizării unei întimplări literar-artistice în orașul Bistrița, în perioada 10—18 noiembrie ca și pe aceea de a mai susține un spectacol în județul Hunedoara. În orașul reședință al județului, Deva, sau la Hunedoara.

Deocamdată doar spectator — Mircea Baniclu.

Noutatea absolută a acestui spectacol este reparația la mai bine de doi ani în cenaclu a șefului formației „Sfinx”, cunoscutul Dan Andrei Aldea. După cum se știe ne aflăm în fața unuia dintre cei mai interesați cîntăreți ai generației sale, în fața unui om înzestrat și realizat care în Sala sporturilor din Timișoara, pe lângă superbul său recital (Om bun, Lumină lină, Deocamdată, da), a acompaniat exact atît pe Valeriu Sterian cit și pe Gil Dobrică. Au impresionat profund atît tehnica desăvîrșită a instrumentistului Dan Andrei Aldea cit și vocea, care de fiecare dată reușește să fie și să rămînă a lui.

Propriu-zis întimplarea literar-artistică a debutat prin participarea tuturor la Imn, ale cărui versuri sînt scrise de Ion Niculescu și a cărui muzică aparține lui Nicu Alifantis. La eventuala întrebare de ce autorul muzicii nu a fost prezent la ultimele întimplări literar-artistice ale cenaclului răspundem simplu: nu mai reveni! Continuăm totuși să credem că va reveni la sentimente mai bune deoarece acest lucru este chiar în interesul lui.

Apoi, Ion Zubașcu, după un discurs de a cărui calitate nu putem spune prea mare lucru, a adus, ca de fiecare dată, salutări din partea părinților săi din Maramureș și ajutîndu-se de chitară a făcut o bună atmosferă în sală cu cîntecul popular maramureșan Omul pădurii. Din motive bine știute s-a reacționat frumos la versurile: „Mai văzut-ați om frumos / Să nu fie păcătos?”

Adrian Ivanțichi care l-a urmat a reușit să fie din nou bun, dacă nu cumva foarte bun. Primul mare succes al serii aparține lui Victor Socaciu al cărui recital a cuprins: Oituz, Tîntă între rău și bine (versuri proprii) și Un punct de vedere. Impresionează și de această dată sîrșina, seriozitatea și talentul acestui cîntăreț concretizat printr-o frumoasă ținută scenică, o frazare corectă a fiecărui text și o putere de a emoționa nu atît de desîntîlnită. De altfel, la cererea sălii el a reluat două din cele trei bucăți. Atmosfera restaurată rapid în sală este bine exprimată de următorul bilet: „Muzica folk este muzica noastră, care ne spune ceva, atît prin cuvînte cit și prin melodie. În regulă program al cenaclului credem că ne caracterizează pe noi, tinerii țării. Am ascultat programul pînă-n zori. Este muzica noastră, deci să continue”. A continuat cu prezența marelui actor Mihail Stan care nu mai departe decît azi împlinește vîrsta de 35 de ani. Probabil și din această cauză a reușit să fie excelent atît în Minunea (versuri Marin Sorescu), cit și în Tot mai des visez pămîntul, poezie a lui Ion Gheorghe din volumul „Nopti pe Oceanul Atlantic”. Am avut șansa să ne reîntîlnim cu acest munte de talent, cu acest om plin de umor și de antren, cu uneori nedreptățitul Gil Dobrică.

A interpretat cîteva piese din repertoriul internațional, s-a mișcat dezinvolat pe scenă, reușind de astă dată să cînte atît de bine Stau pe cheul din port, încît ni s-a părut că singurul om care poate sta corect pe un dig este el, Gil Dobrică. Atît dorința noastră cit și a unor spectatori este ca la următoarele întimplări literar-artistice să avem de-a face atît cu Gil cit și cu Dobrică. Credem că ar fi cu adevărat excelent și în interpretarea cîtorva melodii populare românești. Dealtfel credem că nu este prea tîrziu să-l amintim că în folclorul românesc există și o bucată ce pare a-i fi destinată: „Hora lui Dobrică”. Trebuie remarcat acum, după ce am împlinit 201 sedințe, un fapt care se constituie de multă vreme într-un moment aparte al spectacolului: Adrian Păunescu răspunde pe loc biletelor primite. De astă dată numărul biletelor din sală ne-a pășit mîia. Pe lângă umor, răspunsurile se constituie și într-o veritabilă lecție de educație cetățenească și desigur favorizează un util dialog între redacția revistei Flacăra și acei prezenți în sală. Pentru că veni vorba de bilete reproducem unul vorbind grăitor despre atașamentul tinerii generații față de cauza acestui popor, față de munca neobosită a cîrmaciului destinului național, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Dorosc ca prin aceste rînduri să mulțumesc Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar pentru revenirea în orașul Timișoara și-mi exprim astfel deosebită satisfacție de a putea lua parte la această manifestare patriotic-revoluționară pentru tineret care este de o înaltă ținută artistic-culturală. Menționez aceasta deoarece în vacanța de vară am participat la Costinești la unul din acele splendide spectacole care mi-au rămas de neuitat și iată și de această dată cenaclu a reușit, împreună cu cei prezenți în sală, să realizeze un spectacol de un mare angajament, specific tînrului revoluționar. Din tot spectacolul rezultat, sint convinsă, dragostea noastră față de artă, față de cultură și față de scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România”.

„Un subtil cunoscător al poeziei populare și al celei culte, un om care reușește de fiecare dată o profundă transfigurare artistică, un om care trece prin filtrul sensibilității sale fiecare text și reușește să-l facă parcă altceva. Un om care a înțeles la timpul potrivit că nu poți cînta despre acest popor fără a-l cunoaște, un om a cărui dimensiune principală este munca”. Acesta e Tudor Gheorghe, al cărui excepțional recital a durat spre regretul

nostru și al celor prezenți doar o oră, cuprinzînd frumoase și reprezentative poezii din creația lui Al. O. Teodoreanu, Ion Horea, Al. Depărățeanu, Haralamb Lecca, Romulus Vulpescu, Ioan Nenitescu, George Crețeanu, Alexandru Macedonski și Adrian Păunescu. A fost cu totul și cu totul impresionantă cea parte a recitalului cînd „peste 4.000 de oameni au cîntat împreună cu Tudor Gheorghe Acolo este țara mea și același calificativ îl merită momentul cînd avîndu-l alături, activ, pe autor, Adrian Păunescu, a interpretat cîntecul Riuri. Supralicînd simpatia publicului, Mircea Bodolan a reușit să obțină un efect contrar celui pe care l-am fi dorit. Există în acest pericolul unei premature și primejdioase înfatuări.

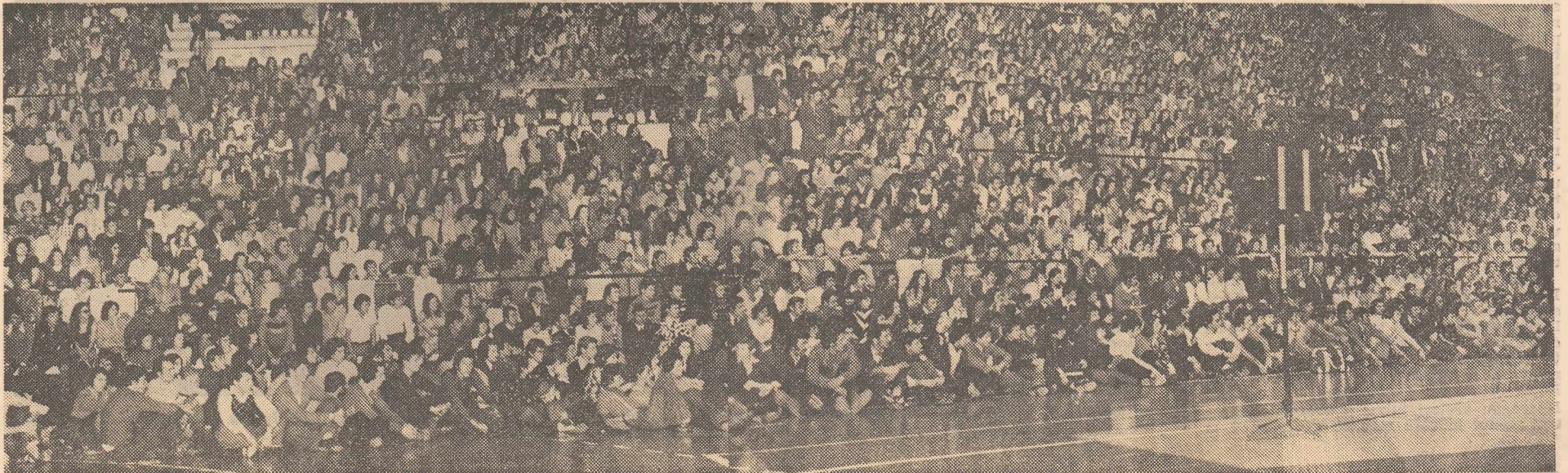
O seară mare a prins din nou Radu Gheorghe. A interpretat Prietena defunctului și Stau singur pe malul pustiu (din romanul Eternitate locală de Eugen Secseleanu) folosindu-se de această dată și de contrabasul Casei de cultură a studenților din Timișoara, căci n-am reușit să luăm unul din București Vreau să spun că puterile noastre fizice limitate nu ne-au permis una ca asta. Karol Horvath, virtuoz al acestui instrument, ne spunea că în timp de doar o oră Radu Gheorghe a învățat să se descurce cu contrabasul, lucru care l-a uimit nemaiapomenit, ca dealtfel și pe Erika Jozsa. Există în umorul lui Radu Gheorghe acel lucru de bună calitate care se numește tristețe și există în umorul său o adîncă și mărturisită dragoste față de oameni. De astă dată trebuie să-mi mărturisesc neputința de a descrie extraordinarele gesturi ale acestui mare actor, tot ceea ce a reușit să facă pe scena din Sala sporturilor din Timișoara Interpretînd la chitară Ciocolul Pat și Balada lui Fărămiță Lambru, el a reușit să fie dramatic, tragic, prezentîndu-se deci ca un actor de o aleasă ținută artistică, ca un om care nu cultivă umorul de dragul umorului.

Grupul format din Karol Horvath și Erika Jozsa a avut alături, datorită regretabilei și nejustificatei absențe a lui Alexandru Dobrantszky, pe același Radu Gheorghe. Recitalul lor caracterizat printr-o aleasă cultură muzicală, prin culoare și ritm a fost și de această dată superb, chiar dacă împreună cu Radu Gheorghe el nu reușiseră să repete nici măcar un minut. Recitalul lor a cuprins: Noi, muritorii, Pasărea, Nunta, Cînd o fi să fim mai mare și mai nou lansatul Joe, Avîndu-l alături și pe Dan Andrei Aldea, noul grup compus din Valeriu Sterian și Evandro Rossetti s-a prezentat într-o mare formă iar partea ultimă a recitalului, aceea în care s-a cîntat Nopti și Adrian Păunescu și-a spus poezia Manifest pentru sănătatea pămîntului rămîne greu de uitat pentru cei prezenți Prezentat frumos și exact de către Adrian Păunescu („Un vechi și fidel purtător al steagului curat al muzicii tinere, angajată și responsabilă”). Doru Stănculescu a cărui seriozitate ca om ne impresionează pe zi ce trece a reușit minute în sir de mare virtuozitate cu Cum se naște un mit, Ai-hai, Scrisoarea soldatului de orișunde (muzică din filmul Porțile albastre ale orașului, al cărui scenariu este scris de Marin Preda) și Fără petale. A fost alături de el și a fost excelent Sorin Minghiat despre a cărui comportare avem cuvinte foarte frumoase. Pe teribilele acorduri ale lui Ai-hai, Adrian Păunescu și-a spus Repetabila povară, de astă dată prada unor mari emoții. A asigurat un final strălucit unei nopți ce se terminase și altceva ce începuse Mircea Vintilă a cărui aleasă sensibilitate, a cărui discreție și modestie ne fac să credem nu atît faptul evident că este cîntăreț reprezentativ al generației sale, ci acela că viitorul i-a întins o mînă puternică și sigură și că l-o va păstra multă vreme. Recitalul său a început prin piesa lansată în public la Cluj-Napoca Dor de singurătate (versuri Adrian Păunescu) și a continuat cu Dulce Românie, Hanul lui Manuc, Bade Ioane, Constantin și Veronica și în urma cererii generale cu Pămîntul, deocamdată. De astă dată cîntecul cel mai frumos al anului 1975, Pămîntul, deocamdată, a fost prefațat de recitarea poemului Da, mai avem, de către autor, Adrian Păunescu, și sala.

A fost cu adevărat o seară extraordinară a Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, condus de Adrian Păunescu, desfășurată în fața unui public extrem de avizat, a unui public venit să asculte și să judece totul, a unui public interiorizat. Interiorizarea de care pomemîm dovedește de fapt profundul adevăr al spuselor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit cărora omul nou nu este unul uniform, nu este unul șablon, nu este și nici nu poate fi construit din lozinci fără conținut, ci este unul activ, generos, complex, avînd sufletul deschis spre tot ceea ce înseamnă viață. Și viață, după cum bine știm, înseamnă totul. Considerăm că acest spectacol constituie o contribuție — după puterile noastre — la pregătirea ce se face peste tot în țară pentru Festivalul „Cîntarea României” și mai considerăm că promisiunea lui Adrian Păunescu „Vom reveni la Timișoara sîmbătă 18 decembrie 1976” trebuie neapărat respectată.

EUGEN SECELEANU ■

Fotografii de EMANUEL TÂNJALĂ ■

Intre clasic și baroc

Imi propun aici un punct de vedere nu atât estetic cât moral asupra unor opere din istoria artei. Mă interesează ceea ce ele mă îndeamnă să gândesc sau să simt. Pentru că o artă care nu ne propune să iubim lumina care încălzește geamurile muzeului mi se pare o artă inutilă.

Înțelepciunea măsurii, ziceau grecii. Există însă artiști care m-au făcut să mă întreb dacă nu cumva datoria noastră este mai degrabă excesul, pentru a spune altfel decât grecii și decât Poussin că un peisaj șiroind de soare merită dragoste. Istoria artei nu-i încadrează pe toți la baroc. Dar într-un fel sau altul ei au vrut să trăiască o pasiune până la capăt. Și cum am nevoie de un nume care să-i reunescă, voi apela la semnul, de altfel destul de labil, al barocului.

Începând această rubrică, știu prea bine că mă simt atras spre cei care au mizat mai mult pe inima lor decât pe rațiunea clasică. Totuși, aceasta nu exclude nostalgia înțelepciunii și dorința de a-i urma sfaturile de câte ori reușesc să cred că, odată cu vârsta, am devenit mai apt să le urmez. Nu mi se pare deloc bizar că un îndrăgostit de baroc, așa cum a fost Eugenio d'Ors, când vizita un muzeu necunoscut se ducea întâi în ultima sală, apoi se întorcea la intrare, declarând că nu vede limpede decât acele lucruri despre care știe unde se termină.

Și pe urmă ar fi riscant să simplificăm prea mult. Gauguin e un pictor pe care nu voi izbuti să-l iubesc, probabil, niciodată atât cât merită arta lui. Poate, din pricina răcelii cu care a primit vestea morții lui Van Gogh. Dar aceasta nu mă poate împiedica să văd în el un ciudat și fascinant Don Quijote tropical. Sau un fel de Rousseau al picturii. Să mi se ierte deci libertatea de a folosi alte clasificări decât cele obișnuite în exemplele pe care mi le voi da. Dacă repun în cauză noțiunile de clasic și baroc, o fac numai ca o problemă personală. Pentru a ezita încă o dată între ceea ce ne spune fața uzată a zeilor greci și cei care au dat statuilor o inimă lacomă.

Intre lance și scut

Jur pe toți zeii că nu aș renunța la Frumusețe pentru toată puterea regelui Persiei, declară un personaj al lui Xenofon. El nu mințea. Și nu era singurul care gândea astfel. Nici în timpul asediului, troienii nu-și puteau reține șaptele admirative la adresa frumoasei iubite a lui Paris când trecea pe străzile cetății, deși ea era pricina tuturor nenorocirilor. Iar faptul că trei dintre cele mai vanitoase zeițe ale grecilor apelaseră la un muritor să le judece frumusețea era cea mai bună dovadă că frumusețea era o categorie umană. Ca și fericirea. Nu ni se vorbește despre zei fericiți. Iar ca să fie frumoși, ei trebuie să semene cu oamenii.

N-ar mai fi de adăugat decât că grecii au început războiul Troiei pentru că nu suportau să fie frustrați de frumusețe.

Dar să mai privim o dată statuia Atenei. Zeița înțelepciunii ridică lancea lată un lucru căruia nu i-am dat destulă importanță și care ne va spune ceva nou. Spiritul clasic unește frumusețea și curajul. El nu ne propune o frumusețe nepăsătoare, ci o frumusețe care luptă. Surisul statuilor grecești e înșelător.

De fapt, însemnele zeiței înțelepciunii sint două: lancea și scutul. Iar pe scut e reprezentat capul Gorgonei care,

în legendele grecilor, împietrea pe oricine îl privea. Astfel, anticii au vrut să spună, probabil, că înțelepciunea stă în felul cum Atena ține în cumpănă lancea și scutul. Deci, în echilibrul dintre curaj și prudență, dintre curaj și singurătate. Cu o mină zeița ridică lancea, în vreme ce cealaltă strânge scutul. Cum zicea Seneca, limba adevărului este simplă. Și dacă n-am dat destulă atenție atributelor Atenei înseamnă doar că, din păcate, uneori nu găsim tocmai cuvintele cele mai simple. Cele de care ar depinde ca să nu așezăm nici o piedică între noi și lucruri.

Cît timp lancea și scutul cîntăresc la fel, echilibrul rămîne perfect, iar zeița are toate motivele să arate așa cum au înfățișat-o sculptorii, calmă și inflexibilă. Dar e destul ca unul din brațe să șovăie și vom avea altceva decât echilibrul clasic: lancea, despărțită de scut, se transformă în aripă; sau scutul, nesuștinut de lance, se transformă în rană. Căci unii dintre cei care au ales excesul au ales lancea; alții, scutul Atenei. Ei au fost fie prea imprudenți, fie prea singuri.

Spunem: înțelepciunea clasică. Niciodată n-am spune: înțelepciunea barocă. Putem spune oricum, nebulia barocă, visul baroc, libertatea barocă, zborul baroc, iluzia barocă, însă nu: înțelepciune. Cînd lancea sau scutul lipsesc, e inutil să invocăm numele Eladei. Barocul renunță la înțelepciune pentru a rivni un mod de a se îmbăta de formele lumii sau va da zeitelor carne muritoare, învățîndu-le, în schimb, să guste fericirea umană; fericirea sau singurătatea, după cum el a ales lancea transformată în aripă sau scutul Gorgonei. Căci excesul barocului nu e totdeauna același. El poate însemna un exces de fast, de beție și zbor sau un exces de singurătate. Și în timp ce clasicismul stă sub semnul lui Anteu, barocul stă sub semnul lui Icar. Acesta e devorat de aripile sale și se îmbată de zbor. Aruncă scutul și transformă lancea Atenei în aripă. E ceea ce va face într-o oarecare măsură și barocul.

Așadar, grecilor le ajungeau un scut și o lance ca să spună totul. Și cînd brațele zeiței au obosit, buzele ei au început să suridă.

Firește, ne-am putea aminti că nu numai Platon a fost discipolul lui Socrate, ci și Alcibiade care din multe puncte de vedere e un personaj baroc. Pentru a demonstra că nici o femeie nu-i rezista, turbulentul și seducătorul arbitru al eleganței la Atena și discipol al unui filozof desculț și-a reprezentat pe scutul său de aur nu capul Gorgonei, ci un Eros cu fulgerul în mînă. Înțelepciunea clasică, s-ar zice, păstrează în lăuntru ei o sămînță de nebulie barocă. Dar, poate că există aici un sens mai înalt. Obligate să pară nepăsătoare, statuile grecești sint în realitate însetate de dragoste. De aceea, mai tîrziu, la Botticelli, zeița frumuseții va deveni femeie.

O clipă, amiaza de-afară îmi amintește cît de mult m-au uimit la muzeul Acropolei statuetele arhaice reprezentînd tinerele kore, purtătoare de olande, așezate în semicerc. Ele își poartă cu eleganță peplosul și surid unei bucurii știute numai de ele. N-au nevoie să numească în nici un fel lucrurile din jur, ca și cum frumusețea lor ajunge să umple pămîntul.

Și din nou Atena ridică lancea. Și din nou simt că fericirea nu se poate întemeia numai pe suris. Mai ales cînd surisul devine melancolic. Și cînd știu că melancolia a fost adesea la originea unui exces.

OCTAVIAN PALER ■

proză de cea adusă de Rebengiu pe ecran.

Foarte bune Cătălina Pintilie și Eliza Petrăchescu. Foarte buni, în roturi secundare, Dan Nuțu și Aristide Teică. **Abso-luț uluitoare**, într-un rol aproape de figură, această mare actriță care se numește Carmen Galin!

Filmul este ambițios și e bine că este așa: ambițios în sensul propriu personalității lui Dan Pița, ambițios în ceea ce privește întregul colectiv de creatori în a ne oferi o operă personală, distinctă. În felul acesta acele lungimi poate inerente unei ecranizări-fluviu, a cărei acțiune se întinde pe parcursul unor ani buni — și care există și aici, mai ales în prima parte a filmului — sint mai ușor de suportat, cu atât mai mult cu cît în cea de a doua parte tensiunea crește vizibil.

Citeva secvențe, precum cea a trieraturii la batoză, moartea tinerei soții a Scatiului, uciderea Scatiului de către săteni în grajd — dar mai ales cheful monstru, oribil, de după plecarea ministrului — sint, fiecare luate în parte, adevărate bucurii cinematografice.

De menționat, încă, decorurile — Helmut Strümer — și costumele Lidiei Luludis. Și de salutat, cu întreaga căldură de care poate fi capabil un cronicar de film în cadrul unui număr impus de rinduri, două veritabile personalități ale cinematografeii noastre contemporane: Adrian Enescu, autorul muzicii de film, și Nicolae Mărgineanu, un tânăr operator de excepție, care aici, în TÂNASE SCATIU, filmînd de foarte multe ori „din mînă”, reușește nu numai adevărate tururi de performanță demne de a face să roșească de invidie operatori celebri ai lumii, dar demonstrează un simț, un gust plastic, o intuiție a culorii cu totul remarcabile.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Expoziții

Artă decorativă

La sfîrșitul lunii octombrie a avut loc în sala Kalinderu vernisajul expoziției de artă decorativă organizată de Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu” în cadrul căreia au fost prezentate publicului obiecte de ceramică, de sticlă, tapiserii executate de studenți (dintre ei amintim pe Ion Dore, Irina Georgescu, Victor Triaire). Această expoziție s-a bucurat de un real succes și a însemnat o pleoară convingătoare pentru crearea în jurul nostru a unei ambiante populate cu obiecte nu numai utile dar și frumoase, de o frumusețe simplă, neconfrăcută, în ton cu timpul pe care îl trăim. Vizitatorii au apreciat pe bună dreptate îndrăzneala și fantezia autorilor acestor exponate (servicii de ceai, de cafea, pahare etc.), capacitatea lor de a răspunde unor exigențe diverse ale publicului.

La conferința de presă care a precedat deschiderea expoziției, rectorul institutului, conf. univ. dr. Vasile Drăguț, a informat pe ziaristii prezenți că această expoziție va fi continuată și cu alte acțiuni în scopul aplicării sarcinilor de partid cu privire la integrarea învățămîntului cu producția, pentru modernizarea învățămîntului artistic.

Trebuie să subliniem însă că aceste acțiuni nu trebuie să rămînă în sfera de cunoștință a unui cerc restrîns de oameni de strictă specialitate. E necesară — așa cum de altfel s-a și arătat la conferința de presă amintită — o propagandă eficientă în rîndul cumpărătorilor care nu de puține ori nu discern între un obiect într-adevăr frumos și un produs al kitsch-ului. De asemenea, o interesare a unor întreprinderi pentru realizarea în serie a celor mai izbutite produse concepute de studenți ar însemna un sprijin pentru acest ansamblu de acțiuni menite să apropie și mai mult activitatea institutului de problemele legate direct de viață, de cerințele societății noastre, ale epocii în care trăim.

GEORGE ARION ■

Cronica spectacolelor

O dificilă pendulare

Regele Ioan de Fr. Dürrenmatt, după Shakespeare: tragedie-tragedie, nu-i; dramă-dramă, nu-i; comedie-comedie, nu-i. Este amestecul — nu la macro nivel, ci la acela intim celular — dintre substanța tragediei și substanța unei anume forme a comicii: ironia, cea lucidă și intristătoare. Piesa informează tragic și comentează comic. E un amestec blestemat care nici nu te umple de lacrimi, nici nu te strîmbă de ris, dar îți amărăște sufletul, obligîndu-te să-ți obiectivezi subiectivismul. Piesă de graniță, piesă care transformă scena într-o muchie de cuiș.

Și totuși regizoarea Letiția Popa nu s-a sfiit s-o pună la temelie ultimului dumneaei spectacol. Și foarte bine a făcut, pentru că luminile orgii Teatrului Giuleștii au desprins și reliefat din hăul de beznă al scenei nu doar un spectacol care se recepționează mai mult cu mintea decât cu simțurile, ci și talentul și limpezimea gândirii autoarei spectacolului. Ca om din sală, ai momente cînd rizi ca la o comedie și ai momente de crispare, ca la o tragedie; în general însă urmărești, și urmărești captat pentru că te obligă tonul piesei și al spectacolului, expunerea unui eseu lucid pe marginea unor întîmplări din istorie, dar care au semnificații și pentru vremurile și pentru obiceiurile umane contemporane.

Corado Negreanu, în rolul regelui Ioan, sintetizează concepția întregului spectacol. Pe scena chipului său, pendularea între comic și tragic se transformă din idee în existență omenească, în ființă omenească. Și pentru piesa lui Dürrenmatt, și pentru spectacolul Letiției Popa, și pentru spectacolul lui Corado Negreanu același lucru e deosebit de reușit: felul în care se face trecerea de la

tonul comediei la tonul tragic: firesc, lin și fără hopuri, unind două extreme într-un continuum dramatic. În acest spectacol își spun cu greutate cuvîntul și Marga Anghelescu, Ion Vilcu, Vasile Ichim și Mircea Nicolae Crețu. Și își spun frumos cuvîntul Dana Comnea și Sebastian Radovici. În pofida juneții, munca semnatarului scenografiei — Octavian Dibrov — atrage atenția prin măsura și eleganța cu care este făcută. Iar tocmai pentru că scenograful s-a preocupat și de grafica programului de sală, și acesta este remarcabil, cu atât mai mult cu cît autorul textului — Dinu Kivu — a scris concis, esențial, limpede, exact ce și cît trebuia.

La curtea de oameni talenți și harnici ai tovarășei directoare Elena Deleanu are loc un regal artistic la care s-invitate largi mase populare de spectatori. Și-ar fi o greșeală să nu se ducă, fie că-s spectatori ajuși pe treapta rafinamentului și bunului-gust, fie că-s doar în marș spre ea.

NELU IONESCU ■

Cronica filmului

Tănase Scatiu

La scurtă vreme de la OSINDA lui Sergiu Nicolaescu, iată o nouă ecranizare după un roman astăzi mai mult sau mai puțin uitat, și, iarăși, despre acea viață la țară (titlul original, de altfel, al romanului lui Duiliu Zamfirescu după care a scris scenariul Mihnea Gheorghiu), o viață de tristă amintire care — chiar dacă întinzîndu-se pe o perioadă de decenii — rămîne cumplită.

Filmul regizorului Dan Pița — categoric unul dintre cei mai interesanți tineri creatori ai filmului românesc — desfășurat pe parcursul a două serii, își propune a ară-

ta mai puțin viața țăranelui propriu-zis, cît a opusului său, boierul, cu toată coherența de asupritori care l-a însoțit dintotdeauna: jandarmul, judecătorul, parvenitul, politicianul etc. Din acest punct de vedere, universul filmului este oarecum închis, mediul descris cu minuțiozitate este unul singur, ceea ce nu ne împiedică să remarcăm o eleganță a narațiunii cinematografice, o încercare pe alocuri reușită a realizării unei galerii tipologice.

Detasat evident de restul personajelor — care nu sint deloc puține! — Victor Rebengiu face un rol antologic, cu siguranță cel mai bun, mai complex, din întreaga sa carieră cinematografică. Celor ce vor citi de acum înainte cartea lui Duiliu Zamfirescu, sint sigur, le va fi imposibil să separe imaginea eroului din

Emil Reus și Eugen Cristea pe scena teatrului din Timișoara în spectacolul cu piesa Nu sintem îngeri de Paul Ioachim.

„Mai e mult pină în clocotul mării?”

Ca și cum vuietul și zumzetul lumii, cu neliniștea și magma ei fierbinte s-ar afla pe buzele lui Iona din tragedia lui Marin Sorescu, sau ca și cum toți oamenii, cu miinile la temple, bintuiți de furtuni interioare și împinși în larg s-ar trezi vorbind prin noapte și întrebând: „Mai e mult pină în clocotul mării?”, așa s-a auzit duminică seara în premieră mondială, opera „Iona” de Anatol Vieru. O întâmplare fericită m-a făcut să fiu martorul primei lecturi, acum mai bine de zece ani, a piesei „Iona” de Marin Sorescu prin care gilgile toate mările și toți peștii lumii ce se înghit unii pe alții, toate lumile care se cuprind și se devoră unele pe altele, într-o continuitate pusă sub semnul „veșniciei misturii”, pină la sacrificiul suprem, când eroul se sfîșie pe sine ca să se elibereze înăuntru, căutînd lumina în sine. Am fost tentat atunci să interpretez „Iona” ca o experiență literară pusă sub semnul filozofiei existențialiste. Existențialistă sau nu, piesa lui Marin Sorescu deși apelează la parabolă, smulge cu durere din viața de toate zilele o tragedie pur omenească.

„Iona” era de la început o simfonie. Trebuia să vină cineva să o atingă și ea să înceapă să cînte. Trebuia să vină cineva să-i pătrundă spiritul, să-i pună metaforele pe note și să o transcrie pentru orchestră, pentru cor și pentru trei voci bărbătești ca să o facă operă, adică să o dedice celui mai complex gen de spectacol. „Iona” era de la început o simfonie în care se amestecau burlescul, tragicul și sublimul într-un echilibru gîndit și calculat de un mare poet, într-un geamăt prelung ca o agonie și în cele din urmă într-o expiație în stare să limpezească oglinzile tuturor conștiințelor. Muzica lui Anatol Vieru — construcție sonoră monumentală — a proiectat cuvintele monologului exprimat de Iona în spațiu ca niște nori, ca niște goluri de aer, ca niște galaxii, ca niște pești, ca niște păsări plutind prin respirația noastră și dîndu-ne ocol într-o amenintare sau într-un avertisment. Meditația sa sonoră are tensiunea clocotului mării, a adîncurilor pline de naufragiile propriei noastre memorii, propriei noastre existențe, dar și imponderabilitatea rece a spațiilor interstelare. Opera lui Anatol Vieru este un eveniment muzical fundamental. Ea ține deja, din seara zilei de 31 octombrie, de istoria muzicii. Ea se completează plastic cu meditația filozofică a graficianului M.C. Escher care aprinde pe ecran filmul evoluției noastre spre o civilizație aflată la răscruce. Și mai ales prinde viață printr-o interpretare fierbinte a instrumentelor dirijate de Ludovic Bacî, a corului „Madrigal”, a solistilor George Crăsnaru, un artist de mare sensibilitate și inteligentă, Florin Diaconescu și Pompei Hărășteanu.

În final, cînd apele se retrag, cînd ultimele acorduri se prăbușesc în sală, ai senzația că orchestra se ridică din nou la lumina realității concrete ca de pe fundul mării, ca de pe fundul luminii.

A. DOHOTARU ■

Puncte de vedere

Poluare sonoră

Nu cred că este normal (și nici un fel de argument din cele vehiculate de obicei de muzicieni, de diletanții culturii muzicale nu mă poate convinge), nu cred că este normal, logic, artistic, etic să săpăm, să banalizăm, să distrugem comorile marii muzici...

Cred că Preludiul în Do major de Bach, prima pagină a Simfoniei 40 de Mozart, principala temă a Neterminatei lui Schubert, minunatele motive din Sonata în La major de Mozart, Simfonia a V-a de Beethoven, copleșitoarele acorduri ale Concertului în si bemol minor de Ceaikovski, Habanera din Carmenul lui Bizet, Dansul focului de De Falla au fost gîndite, sculptate și înveșmîntate în haine definitive și definitive de marii lor creatori și în aceste structuri, de nezdruncinat fără a distruge înseși temeliiile acestor opere au fost autentificate de istoria culturii muzicale.

A prelucra aceste piese este un sacrilegiu egal cu acela prin care un sculptor amator din zilele noastre s-ar atinge de comorile artelor plastice sau ale arhitecturii pentru a demonstra cum poate folosi... el marmora lui Phidias și Michelangelo.

Tot ceea ce fac aranșorii de muzică usoară în această direcție, (și nici unul dintre ei nu cred că-și înclină fruntea în sala de concert ascultînd marile meditații sonore ale omenirii) nu este decît semn de sărăcie spirituală... Desigur... Uneori, temele clasice dobîndesc valențe noi... Parafrazele par frumoase, chiar ademenitoare pentru orele de odihnă și a spiritelor riguroase. Dar frumusețea lor se datorează numai frumuseții temelor și temele acces-

care contradicțiile au fost z. Lumea, luată pe indelete, ne grave, complexe, de la individ u se face în raport direct pro le caracter; mentalități vechi, imprumut, duc la unele ex-manifestări cu caracter inframi- estări trecute uneori cu vederea erență.

de la principiile Codului eticii cționată generează sau poate ză cu sancțiunile penale și de nția legiilor Printre viciile moște- monstruoase uneori se află, prerogativele funcțiilor în care ameni, hipertrofierea unor atri- ncă și, mai ales, a celor de ai mult birocrat decât om, abu- așa pe alții să hotărască, abuzul de a pretinde mită, abuzul inică, abuzul puterii, abuzul de legea, abuzul de a fi „unii mai

e propunem să sancționăm pu-

dăunătoare că pînă la urmă se aran- jează într-un fel, nu-l va lăsa nimeni pe drumuri. Și timp de cinci ani de zile, Mircea Dobocan a frustrat statul de o parte din drepturile bănești ce i se cu- veneau. Și iată încă o dată cum nemul- țumirile și ilegalitățile, ca și abuzurile și punerea pe drumuri a unei armate de oameni se datorează necunoașterii legi- lor, înlocuirii lor cu logica individuală, cu bunul-simț și judecățile formale, care oricît de precise și adevărate ar fi, ele aparțin unui singur individ, în timp ce legea este pentru toți.

În urma anchetei noastre, cu sprijinul Consiliului popular și prin bunăvoința exclusivă a prim-vicepreședintelui Consi- liului popular, tovarășul Stoianovici, ingi- nerul Mircea Dobocan a primit locuință în schimb, o locuință temporară firește, pînă ce întreprinderea în care lucrează Mircea Dobocan îi va rezolva situația în conformitate cu drepturile legitime pe care le are.

NICOLAE CRISTACHE ■

Cazul profesorului

Naumescu

Despre profesorul Corneliu Naumes- cu, de la Școala generală Telega (Prahova), aș fi dorit să scriu în cu totul altă împrejurare; fie și numai pentru faptul că a slujit aproape 30 de ani la aceeași școală. Rădăcinile lui, la catedră, seamănă cu ale unui stejar statornic, neclintit de nici o furtună. Și să nu ne închipuim că fur- tuni n-au fost! Unele mai bat și a- cum și despre ele vom pomeni mai încolo. Ne gîndeam numai că statorni- cia profesorului Naumescu poate servi drept pildă multor dascăli mai tineri...

Așadar, filmul faptelor este următo- rul: întors de pe front, Corneliu Nau- mescu urmează și apoi absolvă cursu- rile Facultății de drept din București. Nevoi ale învățămîntului din acea pe- rioadă, cît și opțiunea sa îl instalează la 15 septembrie 1949 la catedră. Pe parcurs se califică profesor de mate- matică, prin cursuri speciale, și timp de 27 de ani, învață copiii din Telega să socotească și să citească. La rîndul lor elevii cresc și învață, ajung și ei profesori și-i urmează exemplul: se întorc la Telega pentru educarea noi- lor generații. La 9 noiembrie 1970, li- niștea profesorului Naumescu este clătinită: primește dispoziția nr. 133, a Inspectoratului județean de învăță- mînt Prahova, prin care i se aduce la cunoștință că i se desface contractul de muncă, pentru motivul: „nu ați obținut definitivatul în învățămînt”. Profesorul este consternat: aleargă la inspectoratul județean, de aici la mi- nister, de la minister înapoi la județ, și din 1970, pînă în prezent, tot așa o duce. Un funcționar din minister, „mai mult să scape de mine”, îl sfātu- iește să apeleze la instanța de jude- cată. Se vede nevoit să consulte ace- leași legi, care după interpretarea unora îi luau dreptul să profeseze, constată că legea e de partea lui, în- cepe să scoată de prin rafturi și serte- re adrese și dispoziții vechi, să adune probe, și în cele din urmă se adresează judecătorei Cimpina. Instanța ju- decă plîngerea „profesorului din Tele-

